

**Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
Σχολή Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων**

**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Διεθνείς Σχέσεις Και Πολιτικές»
Κατεύθυνση: Διαχείριση Πολιτικών-Διεθνής Πολιτική**

**«Επιθέσεις της Ισλαμικής Τρομοκρατίας: Διδάγματα
Αξιολόγησης του Κινδύνου και της Απειλής και
Συμπεράσματα για την Ασφάλεια της Ελληνικής
Δημοκρατίας»**

**Κωνσταντίνος Γ. Καραγιάννης
(3033201401012)**

**Σεπτέμβριος 2016
Κόρινθος**

**University of Peloponnese
Faculty of Social and Political Sciences
Department of Political Studies and International Relations**

**Master Program in
«International Relations and Politics»
Section: Managing Politics –International Policy**

**“Attacks from the Islamic Terrorism: Lectures
evaluating the Danger and the Threat and Conclusions
about the Security of the Hellenic Republic “**

Konstantinos G. Karagiannis

(3033201401012)

**September 2016
Corinth**

Αφιέρωση

Αφιερώνεται στην οικογένειά μου .

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ πολύ για την βοήθεια που προσέφερε για την περάτωση της διπλωματικής εργασίας τον Επίκουρο Καθηγητή κύριο Ευστάθιο Τ. Φακιολά.

«Επιθέσεις της Ισλαμικής Τρομοκρατίας: Διδάγματα Αξιολόγησης του Κινδύνου και της Απειλής και Συμπεράσματα για την Ασφάλεια της Ελληνικής Δημοκρατίας»

Σημαντικοί Όροι: Κίνδυνος, Απειλή, Ισλαμικό Κράτος , Τρομοκρατία.

Περίληψη

Μετά την απόσυρση των ΗΠΑ από το Ιράκ και την έναρξη του εμφυλίου πολέμου εμφανίστηκε μια γεωπολιτική «μαύρη τρύπα» στην Μέση Ανατολή η οποία καλύφθηκε από το Ισλαμικό Κράτος. Η επέκταση του ισλαμικού κράτους στο ναδίρ της το 2014 περιλάμβανε την μισή Συρία και το μισό Ιράκ. Η προσπάθεια όμως επέκτασης του συνοδεύτηκε από απίστευτες θηριωδίες κατά των γηγενών πληθυσμών. Τότε αποφασίστηκε από πολλές χώρες η στρατιωτική του αντιμετώπιση μέσω μιας παγκόσμιας συμμαχίας. Το Ισλαμικό Κράτος έχει εξαπολύσει πολλαπλές τρομοκρατικές επιθέσεις κατά συγκεκριμένων κρατών και στόχων επιθυμώντας την αποσύνθεση κρατών και κοινωνιών. Αποτελεί σημείο αναφοράς ότι από το 2015 η ασφάλεια και η ευημερία των ευρωπαίων πολιτών τίθεται σε αμφισβήτηση πρώτη φορά μετά τα τέλος του Ψυχρού Πολέμου από τις συνεχόμενες επιθέσεις του Ισλαμικού Κράτους κατά πολιτικών στόχων. Μια από τις χώρες που μπορεί να δοκιμαστεί σε πολιτικό και κοινωνικό επίπεδο είναι και η Ελλάδα.

“Attacks from the Islamic Terrorism: Lectures evaluating the Danger and the Threat and conclusions for the security of the Hellenic Republic “

Keywords: Danger, Threat, Islamic State, Terrorism.

Abstract

After the withdrawal of the United States from Iraq and the beginning of the civil war a geopolitical “black hole” emerged in the middle east and was conquered from the Islamic State. The expansion of the Islamic State at its highest included half Iraq and Syria. The conquer quest included terrifying acts against the native population. Then many countries decided to act military by a Global Alliance. The Islamic State has begun a lot terrorist attacks against particular states and targets wanting the disintegration of states and societies. It is a benchmark that from 2015 the security and the prosperity of the European citizens are for the first time doubtful after the end of the Cold War from the terrorist attacks of the Islamic State against civil targets. A country that might be tested in political and social terms is Greece.

Περιεχόμενα

Περίληψη

Abstract

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Κατάλογος Πινάκων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Εισαγωγή	σελ. 10
1.1 Πλαίσιο Ανάλυσης	σελ. 12
1.2 Μελέτη Περιπτώσεων Αξιολόγησης	σελ. 18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η περίπτωση του Πορτ Ελ Καντάουι	
2.1 Ιστορικό	σελ. 20
2.2 Στάδιο Αξιολόγησης Κινδύνου	σελ. 20
2.3 Στάδιο Αξιολόγησης Απειλής	σελ. 23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Η περίπτωση του Παρισιού	
3.1 Ιστορικό	σελ. 26
3.2 Στάδιο Αξιολόγησης Κινδύνου	σελ. 27
3.3 Στάδιο Αξιολόγησης Απειλής	σελ. 29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Η περίπτωση των Βρυξελλών	
4.1 Ιστορικό	σελ. 34
4.2 Στάδιο Αξιολόγησης Κινδύνου	σελ. 35
4.3 Στάδιο Αξιολόγησης Απειλής	σελ. 38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Καταληκτικές Συγκρίσεις και Συμπεράσματα	
5.1 Καταληκτικές Συγκρίσεις για τις Περιπτώσεις Μελέτης	σελ. 41
5.2 Συμπεράσματα για την Ελληνική Δημοκρατία	σελ. 46
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	σελ. 50

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Αριθμός Διαγράμματος	Τίτλος Διαγράμματος	Σελίδα
1.1	IRGC RISK GOVERNANCE FRAMEWORK	15

Κατάλογος Πινάκων

Αριθμός Πίνακα	Τίτλος Πίνακα	Σελίδα
5.1	Πλαίσιο IRGC	46
5.2	Βαθμολόγηση χαρακτηριστικών κάθε χώρας	46

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1. Εισαγωγή

Η εργασία έχει ως σκοπό της να αναλύσει και να αξιολογήσει την πιθανή απειλή από τρομοκρατικά χτυπήματα του Ισλαμικού Κράτους κατά στόχων στην Ελληνική επικράτεια. Οι στόχοι αυτοί δεν αφορούν μόνο υλικούς αλλά και ανθρώπινους πόρους. Το κεντρικό ερώτημα είναι κατά πόσον υπάρχει πιθανότητα η ισλαμική τρομοκρατία να εκδηλώσει χτυπήματα στην Ελληνική επικράτεια.

Μέσω της εργασίας θα προσπαθήσουμε να δείξουμε κατά πόσον υπάρχει απειλή για την ασφάλεια της Ελληνικής δημοκρατίας. Σημαντικός παράγοντα για να γίνει αυτό θα είναι τα διδάγματα που θα εξαχθούν από τρεις μελέτες περιπτώσεων που αφορούν χτυπήματα κατά στόχων που εκδήλωσε το Ισλαμικό Κράτος . Σημαντική βοήθεια για την αξιολόγηση του κινδύνου και της απειλής των τρομοκρατικών επιθέσεων και στις τρεις περιπτώσεις θα προσφέρει το πλαίσιο ανάλυσης διακυβερνητικού ρίσκου του INTERNATIONAL RISK GOVERNANCE COUNCIL (IRGC) .

Το πλαίσιο ανάλυσης του IRGC επιλέχθηκε για αυτήν την εργασία καθώς είναι πρωτότυπο στην εφαρμογή του και τα στάδια αξιολόγησης του κινδύνου και της απειλής που διαθέτει για την ανάλυση των περιπτώσεων μελέτης είναι ευπροσάρμοστα σε όποια περίπτωση επιθυμούμε εμείς να αξιολογήσουμε. Επίσης , είναι ένα πρότυπο που χρησιμοποιείται από την παγκόσμια ακαδημαϊκή κοινότητα. Για την αξιολόγηση της απειλής θα χρησιμοποιήσουμε έναν συνδυασμό του υποδείγματος ανάλυσης του ρίσκου διακυβέρνησης του IRGC ,όπως και στοιχεία για την αξιολόγηση της .

Η πρώτη περίπτωση αξιολόγησης αφορά το θέρετρο του Πορτ Ελ Καντάουι στην Τυνησία, η δεύτερη τα Παρίσι και η τελευταία τις Βρυξέλλες . Κάθε μία περίπτωση χώρας που εξετάζεται εμφανίζει διαφορετικά χαρακτηριστικά σε επίπεδο πολιτικό, εθνικής σύνθεσης αλλά και κυριαρχίας. Η αξιολόγηση θα περιλαμβάνει το ιστορικό που έχει κάθε χώρα από προηγούμενα τρομοκρατικά γεγονότα ,την αντιμετώπιση του κύριου τρομοκρατικού χτυπήματος και τέλος το πώς έγινε η διαχείριση του επιπτώσεων που είχε στο αίσθημα ασφαλείας των πολιτών και ποιες σε οικονομικό , πολιτικό και κοινωνικό επίπεδο

Η Ελλάδα εκτός από την ασφάλεια των πολιτών που διαμένουν στη χώρα πρέπει να δίνει προσοχή στην αντιμετώπιση τέτοιων απειλών καθώς το μεγαλύτερο κομμάτι της οικονομίας στηρίζεται στην τουριστική βιομηχανία . Επομένως, η αξιολόγηση των περιπτώσεων προσφέρει τα αναγκαία συμπεράσματα που είναι χρήσιμα για την χώρα μας για την πιθανότητα εκδήλωσης απειλής από την Ισλαμική τρομοκρατία. Κατ' επέκταση μέσω αυτών των συμπερασμάτων οι αρμόδιοι φορείς της Ελληνικής Δημοκρατίας θα διδαχτούν τον τρόπο για να λειτουργούν προληπτικά σε όλα τα επίπεδα είτε πολιτικό είτε κοινωνικό, τόσο στο εξωτερικό όσο και στο εσωτερικό, με κεντρικό στόχο την αντιμετώπιση τρομοκρατικών απειλών στην περίπτωση που εμφανιστούν .

Επίσης ,στο ενδεχόμενο της εκδήλωσης της απειλής θα υπάρχει γνώση για την αντιμετώπιση σε όλα τα επίπεδα των επιπτώσεων από ένα τέτοιο γεγονός. Διαμέσου της αξιολόγησης από τις τρεις προαναφερόμενες περιπτώσεις αλλά και της τωρινής πολιτικής στο εσωτερικό και στο εξωτερικό ,της οικονομικής και κοινωνικής κατάστασης της Ελλάδας, θα καταλήξουμε ότι δεν υπάρχει αξιόλογος κίνδυνος απειλής για την ελληνική επικράτεια με τα με τα μέχρι στιγμής δεδομένα .

Η μέθοδος που θα χρησιμοποιήσουμε στηρίζεται στην ανάλυση περιεχομένου ελληνικών και ξενόγλωσσων δευτερογενών πηγών, ηλεκτρονικών και έντυπων. Η διάρθρωση της εργασίας αποτελείται από τρία μέρη . Στο πρώτο μέρος αναφερόμαστε στην Τρομοκρατία ,έπειτα παρουσιάζεται ένα σύντομο ιστορικό για την Ισλαμική και την εγχώρια τρομοκρατία. Στη συνέχεια γίνεται παρουσίαση του πλαισίου ανάλυσης που θα χρησιμοποιηθεί και έπειτα εξειδικεύεται για την περίπτωση της τρομοκρατίας που επιθυμούμε να μελετήσουμε .

Παρουσιάζονται περιληπτικά οι λόγοι που επελέγησαν ως περιπτώσεις μελέτης οι επιθέσεις στην Τυνησία, τη Γαλλία και το Βέλγιο. Στο κύριο μέρος της εργασίας και συγκεκριμένα στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύεται η περίπτωση της τρομοκρατικής επίθεσης στο Πορτ ελ Καντάουι , στο επόμενο κεφάλαιο αναλύονται τα τρομοκρατικά χτυπήματα στο Παρίσι και στο τέταρτο οι επιθέσεις στις Βρυξέλλες. Στο τελευταίο μέρος της εργασίας παρουσιάζονται οι καταληκτικές συγκρίσεις και των τριών επιθέσεων και εξάγουμε συμπεράσματα για την Ελληνική Δημοκρατία .

1.1 Πλαίσιο Ανάλυσης

Προκειμένου να αρχίσουμε την ανάλυση μας πρέπει να ορίσουμε τι είναι τρομοκρατία. **Τρομοκρατία** σημαίνει προσχεδιασμένη πολιτικά υποκινούμενη βία που διαπράττεται κατά άμαχων στόχων από υποεθνικές ομάδες ή μυστικούς παράγοντες, με συνήθη πρόθεση να επηρεάσουν ένα κοινό (**Krueger and Maekova, 2000**).

Τα αίτια της τρομοκρατίας είναι ποικίλα και έχουν αρκετούς παράγοντες εκδήλωσης. Έχουν κατηγοριοποιηθεί σε τριών ειδών κίνητρα τα ψυχολογικά, τα ιδεολογικά και τα στρατηγικά (**USIP, 2016**). Αυτοί που εμπλέκονται μπορεί να πραγματοποιούν τα χτυπήματα για προσωπικούς λόγους ή επιθυμίες βάσει του δικού τους κώδικα αξιών. Τα κίνητρα τους είναι το μίσος ή η απόκτηση εξουσίας. Από ιδεολογικής σκοπιάς, η ιδεολογία χαρακτηρίζεται από πεποιθήσεις, αξίες και αρχές όπου ομάδες αυτό-προσδιορίζονται προκειμένου να πετύχουν κοινούς στόχους. Όπως η θρησκεία ή πολιτικές και ιδεολογικές επιδιώξεις. Στα στρατηγικά κίνητρα εντάσσεται η τρομοκρατία που είναι συνέχεια της αποτυχίας της πολιτικής.

Το μονοπολικό σύστημα που δημιουργήθηκε τη δεκαετία του 90' ώθησε τις Δυτικές Κυβερνήσεις σε μια παγκόσμια χωρίς φραγμούς αγορά. Στην διεθνή πολιτική τα τελευταία χρόνια οι στρατιωτικές επεμβάσεις διεξάγονται με σκοπό την ανατροπή καθεστώτων, κατά παράβαση των διεθνών συνθηκών αλλά και της καθολικής αντίδρασής της κοινής γνώμης (**Ugur, 2015**).

Πρέπει να σημειωθεί ότι η AL QAIDA και το ISIS δεν δημιουργήθηκαν από την αντίδραση στην θρησκευτική καταπίεση στο Αφγανιστάν, το Ιράκ και τη Συρία. Αντίθετα, δημιουργήθηκαν και αναπτύχθηκαν ως συνέπεια πολιτικών σχεδιασμών που εφαρμόστηκαν από τις δυτικές δυνάμεις (**Ugur, 2015**). Προκειμένου να επιτευχτεί η αλλαγή καθεστώτος, καθοριστικός παράγοντας υπήρξε η υποστήριξη και συνεργασία με ένοπλες ομάδες που δρούσαν στις χώρες όπου γίνονταν οι επεμβάσεις. Πρώτο παράδειγμα υπήρξε η υποστήριξη στους Ταλιμπάν στο Αφγανιστάν από την Αμερικανική κυβέρνηση (**Ugur, 2015**).

Όταν ήρθε ο δεύτερος πόλεμος του Κόλπου στο Ιράκ το 2003 δημιουργήθηκαν πολλές ομάδες Σουνιτών όπως η AL QAIDA του Ιράκ. Αυτές οι ομάδες ενώθηκαν με άλλες αυτόνομες Σουνιτικές ομάδες με αποτέλεσμα να δημιουργήσουν το ISIS το 2006 (**Ugur,**

2015). Σε ατομικό επίπεδο τα πρόσωπα που επάνδρωσαν τον πυρήνα αυτών των ομάδων είχαν απολέσει λόγω των συνεπειών του πολέμου, την εργασία τους μέσω του οποίου συντηρούνταν ενώ και ο τρόπος διαβίωσης τους είχε πλέον αλλάξει προς το χειρότερο. (Ugur, 2015).

Στην Ελλάδα η τρομοκρατία εμφανίστηκε μετά το τέλος του πραξικοπήματος των συνταγματαρχών το 1974. Οι περισσότερες τρομοκρατικές οργανώσεις αυτοχαρακτηρίζονται ως μαρξιστικές και λαϊκές και θέτουν ως στόχο την ανατροπή του καθεστώτος βάσει των προκηρύξεων που έχουν συντάξει στα χρόνια της ύπαρξής τους. Στόχοι των επιθέσεων τους αποτελούν διπλωμάτες ,ακόλουθοι ,επιχειρηματίες, πολιτικοί ενώ έχουν πραγματοποιήσει και επιθέσεις κατά στρατιωτικών και αστυνομικών στόχων. Η χρηματοδότηση τους προερχόταν μέσω εγκληματικών πράξεων όπως τις ληστείες .

Κύριες οργανώσεις που έδρασαν ήταν η 17 Νοέμβρη και ο ΕΛΑ. Αν και η αριστερής ιδεολογίας ανατρεπτική τρομοκρατία έχει παρακμάσει παγκόσμια, στη χώρα μας συνεχίζει να δραστηριοποιείται. Ο χαρακτήρας των χτυπημάτων θα μπορούσε να χαρακτηριστεί συμβολικώς χωρίς να έχει ιδιαίτερα αποτελέσματα και επιρροή στο ελληνικό κοινό. Πρακτικά η τρομοκρατία στην Ελλάδα χαρακτηρίζεται ως εσωτερική. Μέχρι αυτή την στιγμή η Ελληνική επικράτεια δεν έχει δεχτεί οιοδήποτε επίθεση από ξένη τρομοκρατική οργάνωση.

Το εργαλείο ανάλυσης που θα χρησιμοποιηθεί είναι το πρότυπο του INTERNATIONAL RISK GOVERNANCE COUNCIL (IRGC). Το συμβούλιο αυτό ιδρύθηκε μετά από πρόταση την Ελβετικής Γραμματείας για την Εκπαίδευση και Έρευνα με σκοπό να βελτιώσει τον τρόπο που κατανοούμε την διαχείριση και την διακυβέρνηση σε εκκολαπτόμενα-αναδυόμενα συστημικά ρίσκα, που μπορεί να έχουν αρνητικές συνέπειες στην υγεία, το περιβάλλον, στην οικονομία και την κοινωνία (**International Risk Governance Council , 2016**). Το αποτέλεσμα αυτών των ενεργειών ήταν να γίνει το IRGC το Ιούνιο του 2003 ως ιδιωτικό ίδρυμα με έδρα τη Γενεύη.

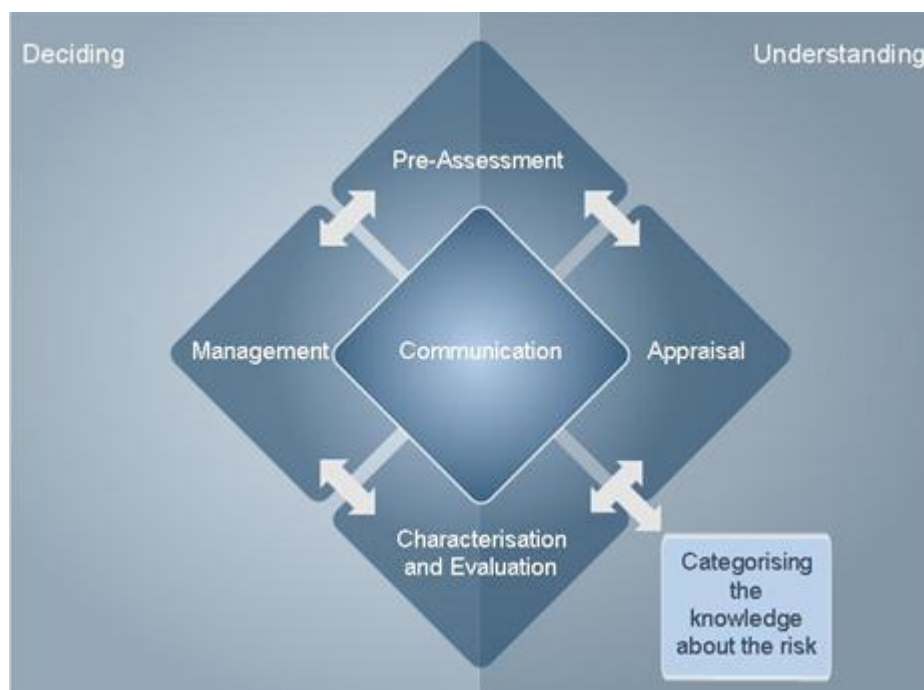
Το πλαίσιο ανάλυσης που έχει αναπτύξει το IRGC για την διακυβέρνηση ρίσκου αποτελείται από τέσσερα (4) στάδια αξιολόγησης μιας απειλής καθώς και ένα (1) συνεκτικό στοιχείο μεταξύ αυτών : (International Risk Governance Council (IRGC), 2016). Στην εργασία που παρουσιάζουμε ασχολούμαστε με την έννοια του κινδύνου και της

απειλής. Ο **κίνδυνός** μπορεί να οριστεί ως το στάδιο πριν της εκδήλωσης μιας απειλής ενώ η **απειλή** αναφέρεται στην εκδήλωση πλέον του κινδύνου .

- **Ρίσκο προ εκτίμησης (Risk Pre-Assessment)** –Εγκαιρη ενημέρωση και οριοθέτηση του ρίσκου με γνώμονα να παρέχουν ένα δομημένο ορισμό του προβλήματος , πως οριοθετείται από διάφορους συμμετόχους και τέλος πως μπορεί καλύτερα να γίνει διαχείριση του.
- **Ρίσκο αξιολόγησης (Risk Appraisal)** –Συνδυάζει το επιστημονικό ρίσκο εκτίμησης (της απειλής και της πιθανότητας) με μία συστηματική εκτίμηση ανησυχίας (concern) (του δημόσιου ενδιαφέροντος και αποδοχής) να παρέχει τη πληροφοριακή βάση για τις επακόλουθες αποφάσεις.
- **Χαρακτηρισμός και αξιολόγηση (Characterisation and Evaluation)** - Μέσα από επιστημονικά δεδομένα και την ενδελεχώς αξιολόγηση των κοινωνικών αξιών και συνθηκών, χρησιμοποιείται να αξιολογήσει το ρίσκο ως αποδεκτό , ανεκτό (που απαιτεί άμβλυνση) ή μη ανεκτό (μη αποδεκτό). Το ρίσκο χαρακτηρίζεται από τέσσερεις κατηγορίες απλό , σύνθετο ,αβέβαιο και ασαφή.
- **Ρίσκο διαχείρισης (Risk Management)** –Οι ενέργειες και οι τρόποι αντιμετώπισης για να αποφύγουμε ,να μειώσουμε να μεταφέρουμε ή διατηρήσουμε (retain) το Ρίσκο.
- **Επικοινωνιακή διαχείριση (Communication)** –Πως συμμετόχοι (stakeholders) και κοινωνία των πολιτών αντιλαμβάνονται το ρίσκο και συμμετέχουν στη διαδικασία του διακυβερνητικού ρίσκου. Είναι το στάδιο που διαχέεται και ενυπάρχει στα τέσσερα βασικά στάδια.

Διάγραμμα 1.1

IRGC RISK GOVERNANCE FRAMEWORK

Πηγή: IRGC

Στην εργασία θα αναπτύξουμε το πλαίσιο του IRGC για την αξιολόγηση των Τρομοκρατικών Επιθέσεων. Προκειμένου να καταφέρουμε να αξιολογήσουμε όλη την διαδικασία λειτουργίας του κρατικού μηχανισμού θα διαχωριστεί το πλαίσιο σε δύο μέρη και θα γίνει συνδυασμός αυτών. Τα πρώτα δύο στάδια του πλαισίου δηλαδή το **Ρίσκο Προεκτίμησης** και το **Ρίσκο Αξιολόγησης** θα αναφέρονται στην αξιολόγηση του κινδύνου πριν την εκδήλωση της απειλής. Ενώ το τρίτο και το τέταρτο στάδιο δηλαδή ο **Χαρακτηρισμός και Αξιολόγηση** και το **Ρίσκο Διαχείρισης** αφορούν την αξιολόγηση της απειλής αφού έχει εκδηλωθεί ο κίνδυνος. Πρακτικά τα δύο πρώτα στάδια αναφέρονται χρονικά στο πριν και τα τελευταία στο μετά του κύριου τρομοκρατικού χτυπήματος¹.

Ένας επιπλέον λόγος που χρησιμοποιείται ο συγκεκριμένος διαχωρισμός είναι διότι ήταν αδύνατη η χρησιμοποίηση του πλαισίου του IRGC για την Διαχείριση του Κινδύνου καθόσον δεν ήταν δυνατό να βρεθούν στοιχεία διαχείρισης των Υπηρεσιών Ασφαλείας και Μυστικών Υπηρεσιών λόγω της διαβαθμίσης που έχουν.

¹ Προκειμένου να αναπτύξουμε την αξιολόγηση του Πλαισίου IRGC θα χρησιμοποιήσουμε ως πρότυπο την περίπτωση μελέτης των Mike Roco, Ortwin Renn. (2006). *Chapter 13: Nanotechnology Risk Governance*. GENEVA: IRGC,

Το **πρώτο στάδιο αξιολόγησης στο πλαίσιο του IRGC** που θα χρησιμοποιήσουμε είναι η **Προεκτίμηση Κινδύνου** που αποτελείται πρωταρχικά από τι ορίζουν οι κοινωνικοί δρώντες (όπως η κυβέρνηση, οι εταιρείες, το κοινό, ΜΚΟ κ.α.) ως προβλήματα διακινδύνευσης, είτε επειδή γίνεται προσπάθεια να κατανοήσουν την αναμενόμενη επίδραση τους είτε επειδή αποτελούν γενικότερα πεδία προβληματισμού. Η τρομοκρατία αποτελεί ένα γεγονός που διαπερνά πολλούς τομείς της καθημερινότητας και έχει συνέπειες στην κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη καθόσον και στο παγκόσμιο περιβάλλον που λειτουργούν τα κράτη. Η εκτίμηση αυτών των δεδομένων μπορεί να οδηγήσει στην αντιμετώπιση και άλλων τρομοκρατικών ενεργειών που θα απαιτήσουν διαφορετική στρατηγική ρίσκου διακυβέρνησης.

Το **δεύτερο στάδιο αξιολόγησης στο πλαίσιο του IRGC** που θα χρησιμοποιήσουμε αποτελείται από την **Αξιολόγηση του Κινδύνου** που συνιστάται από δύο παράγοντες την εκτίμηση κινδύνου (assessment) και την εκτίμηση ενδιαφέροντος-ανησυχίας (concern assessment). Ο Κίνδυνός εκτίμησης συμπεριλαμβάνει την αναγνώριση του κινδύνου, την προβολή εκτίμησης και την εκτίμηση του κινδύνου. Αναφερόμαστε στο ιστορικό από την διάπραξη παρόμοιων τρομοκρατικών χτυπημάτων και κατά πόσον ήταν πιθανό ένα χτύπημα στην συγκεκριμένη χώρα. Στην εκτίμηση ενδιαφέροντος- ανησυχίας αξιολογείται η αποδοχή του κινδύνου και οι προβληματισμοί των δρώντων (κράτος, ιδιώτες κ.α.).

Το **τρίτο στάδιο αξιολόγησης στο πλαίσιο του IRGC** που θα χρησιμοποιήσουμε αναφέρεται στον **Χαρακτηρισμό και Αξιολόγηση της Απειλής**. Αναλύεται κατά πόσον το γενόμενο τρομοκρατικό χτύπημα έγιναν αποδεκτά ή μη από την κοινωνία και αν έγιναν προσπάθειες άμβλυνσης τους. Οι δρώντες (κράτος, ιδιώτες, κ.α.) έχουν αποφασιστικό ρόλο στον χαρακτηρισμό από ανεκτό μέχρι μη ανεκτό μιας απειλής έχοντας υπόψη επιπλέον παράγοντες μεταξύ κινδύνων και πλεονεκτημάτων και στην πιθανότητα ακραίων γεγονότων. Αποδεκτό μπορεί να χαρακτηριστεί ένα τρομοκρατικό χτύπημα ήσσονος σημασίας με επιπτώσεις μικρές σε μια χώρα.

Ανεκτό μπορεί να χαρακτηριστεί ένα τρομοκρατικό χτύπημα μείζονος σημασίας όταν ο κρατικός φορέας μπορεί να διαχειριστεί τις επιπτώσεις τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό μπορεί όμως να υπάρχουν ανθρώπινες απώλειες. Τέλος, ως μη ανεκτό κατηγοριοποιείται το γεγονός που είναι αδύνατο από ένα κράτος να το διαχειριστεί τόσο

στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό του περιβάλλον και προκαλεί επιπλέον επιπτώσεις στην κοινωνική σύνθεση του.

Ενώ μπορούμε να χαρακτηρίσουμε το επίπεδο του κινδύνου ανάμεσα σε τέσσερις κατηγορίες ως απλό ,σύνθετο , αβέβαιο , ασαφή. Απλό επίπεδο κινδύνου αναφέρεται στην ύπαρξη ενός τρομοκρατικού γεγονότος δίχως συνέπειες. Σύνθετο αποκαλείται όταν ένα γεγονός θα έχει επιπτώσεις και στην λειτουργία του κράτους. Αβέβαιο, χαρακτηρίζεται το γεγονός όταν οι επιπτώσεις του ήταν ιδιαίτερα σημαντικές και μελλοντικά δεν μπορεί να προβλεφθούν. Τέλος ,ασαφής αποκαλείται το συμβάν που είναι απροσδιόριστο.

Το **τέταρτο στάδιο αξιολόγησης στο πλαίσιο του IRGC** που θα χρησιμοποιήσουμε προσδιορίζεται ως η **Διαχείριση της Απειλής** . Ποιές ενέργειες είχαν κάνει οι χώρες που δέχτηκαν τα διάφορα χτυπήματα . Πως διαχειρίστηκαν τις απειλές που μπορεί να υπήρξαν. Ποια στρατηγική ή στρατηγικές διαχείρισης θα ακολουθήσουν μεταξύ της αποφυγής, πρόληψης, μείωσης, μεταφοράς ή της διατήρησης της απειλής. Πρακτικά αναφερόμαστε στον τρόπο που λειτούργησε η αποτροπή και πρόληψη των χτυπημάτων .

Τι σχεδιασμό εφάρμοσαν σε όλα τα επίπεδα τα κράτη. Θα ήταν καλύτερη μια στρατηγική διαχείρισης που είναι προσαρμοστική με διορθωτικά μέτρα σε όλα τα επίπεδα ή μια απλή μέθοδο δράσης –αντίδρασης στα γεγονότα θα ήταν πιο αποτελεσματική. Επιπλέον τα σενάρια διαχείρισης κινδύνου περιλαμβάνουν σχέδια έκτακτης ανάγκης μέσα από ένα πλαίσιο πολλαπλών σχεδιασμών προκειμένου να υπάρξουν οι αναγκαίες αλλαγές σε κοινωνικό, πολιτικό ,νομικό κ.α. επίπεδο. Τέλος , θα μπορούσαν να γίνουν προτάσεις με αποτελεσματικές στρατηγικές για την διαχείριση ή την αντιμετώπιση κινδύνων.

Στο τέλος αναφέρεται ως συνεκτική φάση και των τεσσάρων προηγούμενων σταδίων είναι η **Επικοινωνιακή Διαχείριση** . Η επικοινωνιακή διαχείριση περιστατικών και γεγονότων είναι από τα πιο σημαντικά κομμάτια των σύγχρονων κρατών. Πρακτικά η διαχείριση επικοινωνίας αρχίζει από την αναγνώριση του ζητήματος –κινδύνου ανάμεσα στους δρώντες μέχρι τις επιπτώσεις της εφαρμογής των διαφόρων στρατηγικών. Σημεία κλειδιά αποτελούν για όλους τους συμμετόχους η κατανόηση του κινδύνου , πως εμπλέκεται ο καθένας και ποιες είναι οι ευθύνες τους. Αν εφαρμοστήκαν από τα κράτη που δέχτηκαν τις τρομοκρατικές ενέργειες , στρατηγικές επικοινωνίας διαφορετικές για το εσωτερικό περιβάλλον και διαφορετικές για το εξωτερικό περιβάλλον. Στην παρουσιαζόμενη εργασία

θα αναφερθούμε στην επικοινωνιακή διαχείριση που αφορά την αξιολόγηση της απειλής ως το αποτέλεσμα του κύριου τρομοκρατικού χτυπήματος.

Η εφαρμογή της κατάλληλης στρατηγικής επικοινωνίας καθώς αν οι δημόσιες αρχές ενδιαφερθούν να προστατέψουν τους πολίτες από τις επιπτώσεις των τρομοκρατικών χτυπημάτων θα δημιουργήσει αίσθημα ασφαλείας και εμπιστοσύνης, θα διατηρηθεί η συνοχή των κοινωνιών και οι αμφιβολίες για αναποτελεσματικότητα των αρχών θα περιοριστούν. Αυτό αφορά όλους τους δρώντες, δημόσιους και ιδιωτικούς.

Οι τρόποι επικοινωνίας θα μπορούσαν να γίνουν αρχικά με την παράθεση των γεγονότων (Documentation) που αποτελεί βασικό στοιχείο της διαφάνειας του κράτους δικαίου. Εκεί θα παρουσιαστούν το πώς έγινε το τρομοκρατικό χτύπημα από ποιους, πως λειτούργησε το κράτος και τι θα κάνει στο μέλλον για να αποτρέψει παρόμοια συμβάντα. Οι πληροφορίες που θα δίνονται θα πρέπει να απευθύνονται με συγκεκριμένο τρόπο ανάλογα με το «κοινό» που θα απευθύνεται (target group).

Άλλος τρόπος επικοινωνίας αποτελεί ο διάλογος μεταξύ των διαφόρων μερών που προϋποθέτει την θέληση και των δύο πλευρών να ακούν και να μαθαίνουν. Η συμμετοχή στις αναλύσεις κινδύνων και στις διαχειριστικές αποφάσεις όσο το δυνατόν περισσότερων δρώντων θα ήταν κάτι επιθυμητό καθώς αυτοί θα ζουν με τις επιπτώσεις των αποφάσεων που πάρθηκαν. Επιπλέον, σε πλουραλιστικές και ανοιχτές δημοκρατικές κοινωνίες η συμμετοχή των πολιτών στη λήψη αποφάσεων συμβάλει στην μεγαλύτερη νομιμοποίηση και αποδοχή τους.

Η ενασχόληση του κοινού σε όλα τα κράτη είναι ένας τομέας στον οποίο πρέπει να δώσουν μέγιστη προσοχή, καθώς η αποτελεσματικότητα και η αποδοτικότητα των μέτρων αντιμετώπισης και διαχείρισης των τρομοκρατικών χτυπημάτων πρέπει να γίνονται αποδεκτά από τους πολίτες της κάθε χώρας.

1.2. Μελέτη περιπτώσεων αξιολόγησης

Η Τυνησία είναι η πρώτη χώρα που δέχτηκε τρομοκρατικό χτύπημα από το Ισλαμικό Κράτος με πολλούς νεκρούς. Αποτελεί την μόνη πετυχημένη καθεστωτική αλλαγή λόγω της Αραβικής άνοιξης. Μέσω της περίπτωσης της θα επισημάνουμε τον αρχικό τρόπο με

τον οποίο έδρασε το ισλαμικό κράτος στην εκδήλωση του τρομοκρατικού χτυπήματος θέτοντας ως στόχο το θέρετρο του Πορτ ελ Καντάουι .

Επιπλέον, η Τυνησία αποτελεί ένα παγκόσμιο τουριστικό προορισμό και το μεγαλύτερο κομμάτι της οικονομίας της στηρίζεται σε αυτόν , γι' αυτό και η διαχείριση του τρομοκρατικού χτυπήματος αποτελεί πρότυπο για την Ελλάδα . Τέλος ,χαρακτηρίζεται από πολιτική αστάθεια καθόσον οι πρώτες εκλογές διεξήχθησαν το 2014 έπειτα από την απολυταρχική διακυβέρνηση του Μπεν Αλί και την παρατεταμένη ακυβερνησία από το 2011. Ενώ η ύπαρξη συνόρων με τη Λιβύη την δίνει κομβικό ρόλο για την αντιμετώπιση του Ισλαμικού κράτους.

Το Παρίσι το Νοέμβριο του 2015 δέχτηκε την αιματηρότερη επίθεση που είχε δεχτεί ως τότε από μέλη του Ισλαμικού Κράτους. Η περίπτωση του Παρισιού χαρακτηρίζεται ως η πρώτη οργανωμένη πολλαπλή επίθεση που διεξήχθη ποτέ σε πρωτεύουσα ενός κράτους που θεωρείται ως προπύργιο της φιλελεύθερης δημοκρατίας και μια από τις πιο ισχυρές πολιτισμικές παγκόσμιες πρωτεύουσες .

Παρά τα μέτρα ασφαλείας που είχαν ληφθεί από προηγούμενες επιθέσεις δεν έγινε δυνατό τελικά να αντιμετωπιστεί η τρομοκρατική ενέργεια . Είναι σημαντική η περίπτωση μελέτης του Παρισιού γιατί θα μας φανερώσει τον τρόπο που έδρασε ένα κράτος με οργανωμένες υπηρεσίες ασφαλείας καθώς και πως επηρεάστηκε η κοινωνική του σύνθεση, αφού στη χώρα διαμένουν ένα σημαντικό κομμάτι μουσουλμάνων.

Οι επιθέσεις των Βρυξελλών είναι το τρίτο χρονικά σοβαρό χτύπημα του Ισλαμικού Κράτους. Οι Βρυξέλλες αποτελούν την άτυπη ευρωπαϊκή πρωτεύουσα και αυτό δίνει συμβολική αξία σε αυτήν . Η περίπτωση μελέτης του είναι ιδιαίτερα σημαντική καθόσον το Βέλγιο αποτέλεσε το εφιαλτήριο της στρατολόγησης ξένων μαχητών για το Ισλαμικό κράτος στην Ευρώπη, οι οποίοι συμμετείχαν έπειτα στις πολεμικές επιχειρήσεις του .

Η μελέτη των Βρυξελλών παρουσιάζει ενδιαφέρον καθόσον οι αρχές ασφαλείας είχαν επιβάλει πολύ-επίπεδα μέτρα ασφαλείας μετά το χτύπημα του Παρισιού ,χωρίς όμως να είναι και αποτελεσματικά . Τέλος, αποτελεί ιδιαίτερη περίπτωση κράτους διότι η ύπαρξη δύο εθνοτήτων μπορεί να δημιουργήσει τάσεις πολιτικής και κοινωνικής αποσύνθεσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2. Η Περίπτωση του Πορτ ελ Καντάουι

2.1 Ιστορικό

Το χτύπημα στη περιοχή της Σούσα πραγματοποιήθηκε στις 26 Ιουνίου 2015 στο ξενοδοχείο πέντε αστέρων RIU IMPERIAL MARHABA AND SOVIVA στην περιοχή του Πορτ ελ Καντάουι, περίπου δέκα χιλιόμετρα βορειότερα από την πόλη Σούσα (**Armstrong and Warburton, 2015**). Στόχος του χτυπήματος ήταν οι τουρίστες που διέμεναν στο ξενοδοχείο. Αυτό το χτύπημα είχε ως αποτέλεσμα να σκοτωθούν τριάντα-οκτώ τουρίστες οι περισσότεροι εκ των οποίων ήταν Βρετανοί-30- .

Την επίθεση διεξήγαγε ο Τυνήσιος SEIFEDDINE REZGUI YACOUBI μέλος του Ισλαμικού Κράτους με ένα AK 47 Καλάσνικοφ το οποίο είχε κρύψει μέσα σε μία ομπρέλα (**Armstrong and Warburton, 2015**). Αρχικά, στράφηκε κατά των τουριστών που ήταν στην παραλία πυροβολώντας τους και έπειτα κινήθηκε εναντίον των Τουριστών που ήταν μέσα στο ξενοδοχείο. Τελικά ,κατέληξε έπειτα ανταλλαγή πυροβολισμών με τις δυνάμεις ασφαλείας που έδρασαν άμεσα. Πάνω του ήταν ζωσμένος με εκρηκτικά για να προκαλέσει περισσότερα θύματα χωρίς όμως να προλάβει να τον ενεργοποιήσει (**Armstrong and Warburton, 2015**).

2.2 Στάδια Αξιολόγησης Κινδύνου

- Προεκτίμηση Κινδύνου

Η Τυνησία είναι μουσουλμανική χώρα και η μόνη όπου η αραβική άνοιξη οδήγησε στην πλήρη πλουραλιστική Δημοκρατία δυτικού τύπου, έπειτα από την αποκαθήλωση του Μπεν Αλί . Η Τυνησία έχει περάσει δύσκολα χρόνια μετά το 2011, καθώς η οικονομία επλήγη σκληρά από την αστάθεια που επικράτησε (**Real, 2014**) Το 2013 ήταν ιδιαίτερα δύσκολο για τη χώρα, καθώς ενισχύθηκαν τζιχαντιστικές οργανώσεις και ξέσπασε μια ατέλειωτη πολιτική κρίση (**Real, 2014**). Το 2014 διεξήχθησαν πολυκομματικές εκλογές οι οποίες οδήγησαν στον σχηματισμό κυβέρνησης εθνικής ενότητας (**Το Βήμα, 2015**). Πρόκειται για μια κοσμική χώρα με εκπροσώπηση τόσο των κοσμικών όσο και των Ισλαμιστών.

Μετά το 2011 παρατηρήθηκε σημαντική αύξηση των τρομοκρατικών επιθέσεων καθώς και προσηλυτισμός πολλών νέων σε ριζοσπαστικές τάσεις του Ισλάμ (Gartenstein-Ross and Moreng, 2015). Πριν την εκδήλωση του τρομοκρατικού χτυπήματος στο Πορτ ελ Καντάουι είχαν σημειωθεί σοβαρά περιστατικά τρομοκρατικών επιθέσεων κυρίως μέσω δολοφονιών σημαντικών προσώπων του Τυνησιακού Κράτους. Επιπλέον το Ισλαμικό Κράτος στην γειτονική Λιβύη έχει δημιουργήσει θύλακες που γειτνιάζουν με την Τυνησία. Επομένως, υπήρχαν αξιόλογοι παράγοντες τόσο σε πολιτικό, οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο που παρέπεμπαν στην επίθεση που σημειώθηκε.

- Αξιολόγηση του Κινδύνου

Από την πτώση του Μπεν Αλί και έπειτα οι τρομοκρατικές επιθέσεις αυξήθηκαν στην Τυνησία. Πριν το τρομοκρατικό χτύπημα στις 26 Ιουνίου 2015 είχαν προηγηθεί ένα ελάσσων και ένα μείζον περιστατικό κατά τουριστικών στόχων. Το πρώτο συμβάν είναι μια απόπειρα με τη μέθοδο της επίθεσης αυτοκτονίας τον Οκτώβριο του 2013 σε παραλία επίσης στη Σούσα (Gartenstein-Ross and Moreng, 2015). Η αυτοκτονική επίθεση κατέληξε στην θανάτωση του δράστη και χαρακτηρίστηκε ως αποτυχημένη όταν εξεράγει ο εκρηκτικός μηχανισμός με τον οποίο ήταν ζωσμένος (Gartenstein-Ross and Moreng, 2015).

Η πιο σοβαρή τρομοκρατική επίθεση στην Τυνησία εκδηλώθηκε στο Εθνικό Μουσείο BARDO στην Τύνιδα στις 18 Μαρτίου 2015, όταν τρεις ένοπλοι πυροβόλησαν αδιακρίτως κατά πλήθους επισκεπτών με αποτέλεσμα την δολοφονία 22 επισκεπτών τουριστών και έπειτα από την ανταλλαγή πυρών με τις δυνάμεις ασφαλείας την θανάτωση και των 2 δραστήων (Gartenstein-Ross and Moreng, 2015). Το Ισλαμικό Κράτος είχε αναλάβει την ευθύνη της επίθεσης όμως η κυβέρνηση της Τυνησίας είχε κατηγορήσει μια τοπική οργάνωση την AL QAIDA του Ισλαμικού Μαγκρέπ (Gartenstein-Ross and Moreng, 2015). Επομένως, υπήρξε έμπρακτα η αναγνώριση της απειλής για τρομοκρατικές ενέργειες.

Οι παράγοντες που οδήγησαν στην αύξηση του ακραίου Ισλαμισμού στην Τυνησία σχετίζονται πρώτα με την απελευθέρωση εξτρεμιστών από το παλαιό καθεστώς (Gartenstein-Ross and Moreng, 2015). Με κορυφαία φυσιογνωμία τον ABU LYAD AL-TUNISI τον εμίρη της οργάνωσης ANSAR AL SHARIA TUNISIA (AST) και πολλά άλλα μέλη συναφής ιδεολογίας (Gartenstein-Ross and Moreng, 2015). Αυτή η οργάνωση

ακραίας Ισλαμικής ιδεολογίας δρα από το 2011 σε όλη την Τυνησία και τέθηκε εκτός νόμου τον Οκτώβριο το 2013, λόγω συνεχόμενων δολοφονικών επιθέσεων προσώπων.

Δεύτερον ,μετά την αραβική άνοιξη το Τυνησιακό Τζιχάντ έδρασε σε ένα περιβάλλον ανέχειας και η DAWA (ισλαμική διαδικασία προσηλυτισμού) μπορούσε να λειτουργήσει (**Gartenstein-Ross and Moreng, 2015**). Τρίτον , η ανατροπή του Μπεν Αλί δεν επίλυσε τα προβλήματα ανεργίας των νέων και τις μειωμένες ευκαιρίες για εξέλιξη στην χώρα. Κάτι που οδήγησε στην ριζοσπαστικοποίηση πολλών νέων Τυνησίων ιδιαίτερα από περιφερειακές και υποβαθμισμένες περιοχές (**Gartenstein-Ross and Moreng, 2015**). Ιδιαίτερη αναφορά πρέπει να γίνει και σε μία ακόμα τοπική εξτρεμιστική οργάνωση την KATIBAT UQBA IBN NAFI (KUIN) η οποία αυτοπροσδιορίζεται ως Τάγμα την AL QAIDA του Ισλαμικού Μαγκρέπ (AKIM).

Η τουριστική βιομηχανία στηρίζει περίπου το 15% του Τυνησιακού ΑΕΠ το 2015 ενώ απασχολείται το 13,9% του ενεργού εργατικού δυναμικού (**Gartenstein-Ross and Moreng, 2015**). Πρακτικά αποτελεί όπως και στη περίπτωση της χώρας μας τη μεγαλύτερη της βιομηχανία. Με βάση αυτά τα μεγέθη είναι κατανοητό ότι ο τουριστικός τομέας θα αποτελούσε στόχο των Ισλαμικών οργανώσεων. Τα χτυπήματα στο Μουσείο BARDO καθώς και στο Πορτ ελ Καντάουι απείλησαν το τουριστικό προϊόν της Τυνησίας διακινδυνεύοντας ακόμα και το μέλλον της χώρας. Οι τυνησιακές είχαν υπολογίσει ότι οι ζημιές στο τουρισμό από την επίθεση στο PORT EL KANTAOUI θα ανερχόταν στα 500 εκατομμύρια δολάρια (**Gartenstein-Ross and Moreng, 2015**).

Το ISIS στην Τυνησία έχει πολύ ισχυρά ερείσματα αφού περίπου 4000 μέλη του Ισλαμικού Κράτους προέρχονται από τη χώρα (**Gartenstein-Ross and Moreng, 2015**) . Πρώτη προσπάθεια εμφάνισης του ISIS υπήρξε το Δεκέμβριο του 2014 μέσω ενός δικτύου Ισλαμικής προπαγάνδας και στην συνέχεια στην δημόσια ανάληψη των τρομοκρατικών επιθέσεων το 2015 (**Gartenstein-Ross and Moreng, 2015**). Είναι βασικό να επισημανθεί ότι η στρατηγική του Ισλαμικού κράτους απαιτεί την δημοσίευση των ενεργειών του για προπαγανδιστικούς σκοπούς, εκμεταλλευόμενο την «παγκόσμια αποδοχή» που έχει με σκοπό τον προσηλυτισμό νέων μελών (**Gartenstein-Ross and Moreng, 2015**). Πρέπει να τονιστεί ότι η ΑΛ KAINTA και το ISIS στην Τυνησία έχουν μεταξύ τους εχθρική διάθεση (**Gartenstein-Ross and Moreng, 2015**). Καθώς η δεύτερη φοβάται εξάπλωση της πρώτης στη χώρα εις βάρος της δικής της επιρροής. Κάτι που έχει ως αποτέλεσμα την ύπαρξη ενός ακόμη μετώπου στην χώρα.

Επομένως, στην περίπτωση της **εκτίμησης κινδύνου** είχε **αναγνωριστεί ο κίνδυνος** από τις Ισλαμικές οργανώσεις . Η **προβολή της εκτίμησης κινδύνου** υποδεικνύει ότι αναμενόταν τρομοκρατικό σε τουριστικό στόχο ειδικά μετά την προηγηθείσα επίθεση κατά των τουριστών στο Μουσείο BARDO . Ως προς την πιθανότητα **εκτίμησης της εκδήλωσης του κινδύνου** ήταν σαφές ότι ήταν ιδιαίτερα υψηλό .

Η **εκτίμηση ενδιαφέροντος-ανησυχίας** (concern assessment) δείχνει ότι το τρομοκρατικό χτύπημα προκάλεσε έντονο προβληματισμό στην Τυνησιακή κυβέρνηση, καθόσον χτυπήματα κατά του τουρισμού μπορεί να οδηγήσουν σε καθήλωση της οικονομίας και κατ' επέκταση σε κατάλυση του κράτους. Η δε Τυνησιακή κοινωνία αποδέχτηκε αρκετά ανθεκτική προφανώς διότι μετά από μια σημαντική περίοδο μετάβασης από την αποκαθήλωση του Μπεν Αλί δεν ήθελε αλλαγές. Ουσιαστικά και η τυνησιακή κυβέρνηση όσο και η κοινωνία αποδέχτηκαν το κίνδυνο.

2.3 Στάδια Αξιολόγησης Απειλής

- Χαρακτηρισμός και Αξιολόγηση της Απειλής

Η Τυνησιακή κοινωνία από το 2011 είχε επίγνωση ότι τα τρομοκρατικά χτυπήματα είχαν αυξηθεί όπως και ότι το Ισλαμικό Κράτος που έχει «προγεφυρώματα» στη γειτονική Λιβύη θα μπορούσε να σχεδιάσει και να εκτελέσει μια τέτοια επίθεση . Το γεγονός αυτό για την Τυνησία θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως ανεκτό καθώς υπήρξε αντίδραση των αρχών στο εσωτερικό επίπεδο χωρίς να υποστεί ρήγμα η σύνθεση της κοινωνίας . Στο εξωτερικό η Τυνησία είχε καλέσει σε αγώνα κατά της παγκόσμιας τρομοκρατίας (**Gartenstein-Ross and Moreng, 2015**).

Το επίπεδο απειλής θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως **αβέβαιο** λόγω της πολιτικής κατάστασης καθώς όπως προαναφέρθηκε αποτελεί μια από τις πρώτες δημοκρατίες δυτικού τύπου με την πρώτη εκλεγμένη κυβέρνηση το 2014, η οποία ακόμη δεν διαθέτει την επιθυμητή πολιτική σταθερότητα . Επίσης, η γειτνίαση με την Λιβύη το οποίο είναι εκ των πραγμάτων είναι ένα λανθάνων κράτος (failed state) χωρίς υπαρκτές δομές κράτους αποτελεί παράγοντα κινδύνου. Τέλος, η ύπαρξη θυλάκων του Ισλαμικού κράτους στην Λιβύη δυσκολεύουν την κατάσταση αντιμετώπισης της τρομοκρατίας.

- Διαχείριση Απειλής

Οι Τυνησιακές αρχές μετά το χτύπημα στην Σούσα εφάρμοσαν αυξημένα μέτρα αστυνόμευσης τόσο σε κατασταλτικό όσο και σε προληπτικό επίπεδο από τη μία και από την άλλη αντιμετώπισαν δυναμικά ως Ισλαμική χώρα τα εκκολαπτήρια του ισλαμικού εξτρεμισμού . Επίσης ψηφίστηκαν ισχυρά νομικά αντίμετρα .

Ο πρόεδρος της Τυνησίας BEJI CAID ESSEBSI κήρυξε τη χώρα σε κατάσταση ανάγκης μετά την επίθεση στο Πορτ ελ Καντάουι (**Gartenstein-Ross and Moreng, 2015**). Η κατάσταση ανάγκης δίνει το δικαίωμα στις αρχές να αντιμετωπίσουν δυνητικές απειλές και από την άλλη απαγόρευσε τις διαδηλώσεις ως επικίνδυνες για τη δημόσια ασφάλεια. Η άρση της κατάστασης ανάγκης έγινε τον Οκτώβριο του 2015.

Στο κατασταλτικό τομέα πραγματοποιήθηκαν πολλαπλές επιχειρήσεις σε όλη τη χώρα και σημειώθηκαν αρκετές συλλήψεις μετά την επίθεση στο Πορτ ελ Καντάουι. Αποφασίστηκε να κλείσουν 80 τεμένη ριζοσπαστικής ιδεολογίας και εφαρμόστηκαν αντίμετρα κατά της χρηματοδότησης φονταμενταλιστικών οργανώσεων (**Gartenstein-Ross and Moreng, 2015**). Τέλος, η Τυνησιακή κυβέρνηση ανακοίνωσε πρωτοβουλίες για τη παγκόσμια μάχη κατά της τρομοκρατίας.

Στον προληπτικό τομέα η Τυνησιακή κυβέρνηση διέθεσε σύμφωνα με δικούς της ισχυρισμούς 100.000 άτομα των δυνάμεων ασφαλείας στον αγώνα κατά της τρομοκρατίας, 3000 από τους οποίους διατέθηκαν στις τουριστικές περιοχές (**Gartenstein-Ross and Moreng, 2015**). Το μεγάλο όμως πρόβλημα της Τυνησίας βρίσκεται εκτός χώρας διότι βάσει πληροφοριών οι περισσότεροι εκτελεστές των επιθέσεων είχαν εκπαιδευτεί στη γειτονική Λιβύη (**Gartenstein-Ross and Moreng, 2015**). Χώρα η οποία είναι σε αποσύνθεση και με ένα ισχυρό πυρήνα του Ισλαμικού Κράτους να δρα εκεί.

Έχει υπολογιστεί ότι περίπου 4000 Τυνήσιοι μαχητές συμμετέχουν στο Ισλαμικό Κράτος ή την AL QAIDA στη Λιβύη (**Gartenstein-Ross and Moreng, 2015**). Η Λιβύη αποτελεί ένα καταφύγιο για εκπαίδευση και την σχεδίαση επιθέσεων εις βάρος της Τυνησίας. Σε μια προσπάθεια να μειωθούν οι ροές των μαχητών αλλά και για την κρατική και δημόσια ασφάλεια της χώρας σχεδιάζεται να χτιστεί ένας φράκτης στα σύνορα με την Λιβύη σε μήκος περίπου 150 χιλιομέτρων με κέντρο παρακολούθησης αλλά και ηλεκτρικούς φράκτες (**Gartenstein-Ross and Moreng, 2015**).

Στα νομικά αντίμετρα θα πρέπει να σημειωθεί ότι από 2013 εφαρμόζεται ταξιδιωτική οδηγία για απαγόρευση εξόδου προς τις χώρες Λιβύη, Ιράκ και Συρία (**Gartenstein-Ross and Moreng, 2015**). Επίσης, στα αντίμετρα κατά της τρομοκρατίας θα πρέπει να σημειωθεί η αυστηρότερη νομοθεσία στους δράστες τρομοκρατικών επιθέσεων, όπου περιλαμβάνεται και η ποινή του θανάτου.

Οι Τυνησιακές αρχές ακολούθησαν από τα προαναφερόμενα **στρατηγικές πρόληψης και μείωσης του κινδύνου της επανάληψης των επιθέσεων**. Αυτά τα μέτρα δεν ήταν μόνο αστυνομικής φύσεως ως προς την καταστολή και πρόληψη, αλλά περιέλαβαν την ενίσχυση του νομικού οπλοστασίου της χώρας κατά της τρομοκρατίας. Η στρατηγική που ακολούθησαν είναι **προσαρμοστική με διορθωτικά μέτρα** αφού οι λύσεις που δόθηκαν έχουν μακροπρόθεσμη λογική σε όλα τα επίπεδα.

- **Επικοινωνιακή Διαχείριση**

Η Τυνησιακή Κυβέρνηση προκειμένου να βελτιώσει το αίσθημα ασφαλείας ενίσχυσε τα μέτρα ασφαλείας με ανθρώπινο δυναμικό καθώς και το νομικό της οπλοστάσιο. Αυτή η επικοινωνιακή στρατηγική είναι η συνηθισμένη αντίδραση ενός ευνομούμενου κράτους με αποδέκτες στο εξωτερικό όσο και στο εσωτερικό μετά από ένα τέτοιο συμβάν. Βασικό ρόλο έχει επικοινωνιακά να προστατευτεί το τουριστικό προϊόν της χώρας. Με βάση επίσημη παρουσίαση στοιχείων δεν απέκρυψε ότι το Ισλαμικό Κράτος είναι υπεύθυνο για τη δολοφονία των τουριστών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3. Η Περίπτωση του Παρισιού

3.1 Ιστορικό

Στις 13 Νοεμβρίου 2015 πραγματοποιήθηκε στο Παρίσι πολλαπλό τρομοκρατικό χτύπημα με αποτέλεσμα το θανάσιμο τραυματισμό 129 ατόμων και τον τραυματισμό τουλάχιστον ακόμα 350 (**The Economist, 2015**). Οι επιθέσεις έγιναν με ποικίλους τρόπους και επικεντρώθηκαν στο 10^ο και 11^ο διαμέρισμα του Παρισιού όπως και στο στάδιο SAINT DENIZ όπου διεξαγόταν εκείνη τη στιγμή ποδοσφαιρικός αγώνας. Την ευθύνη των επιθέσεων ανέλαβε το Ισλαμικό Κράτος (**The Economist, 2015**).

Οι επιθέσεις ξεκίνησαν στις 21.16' στο 10ο δημοτικό διαμέρισμα του Παρισιού όπου η πρώτη ομάδα δράσης πυροβόλησε θαμώνες που βρισκόταν σε ένα καφέ μπαρ, έπειτα επιτεθήκαν στο εστιατόριο η Μικρή Καμπότζη (LE PETIT CAMBODGE) και στη συνέχεια σε ένα Ιταλικό εστιατόριο (**The Economist, 2015**).

Οι επόμενες επιθέσεις σημειώθηκαν από την δεύτερη ομάδα δράσης των τρομοκρατών που αποτελούνταν από τρία άτομα οι οποίοι ήταν ζωσμένοι με εκρηκτικά και με αντικειμενικό σκοπό να ανατιναχτούν εντός του γηπέδου SAINT DENIZ όπου διεξάγονταν ο φιλικός αγώνας ποδοσφαίρου μεταξύ των εθνικών ομάδων Γερμανίας και Γαλλίας (**BBC, 2015**).

Ο πρώτος δράστης ανατινάχτηκε σε ένα μπαρ που γειτνίαζε το στάδιο γύρω στις 21.30' τοπική ώρα με αποτέλεσμα να θανατωθούν πέντε άτομα και να τραυματιστούν άλλοι τόσοι. Οι άλλες δύο επιθέσεις αυτοκτονίας σημειώθηκαν στον εξωτερικό χώρο του γηπέδου και είχαν ως αποτέλεσμα τον θανάσιμο τραυματισμό των δραστών (**The Economist, 2015**).

Κατά τις 21.50' δύο δράστες επιτέθηκαν με πυροβολισμούς με αυτόματα όπλα στους θαμώνες στο εστιατόριο LA BELLE ÉQUIPE στο 11ο διαμέρισμα του Παρισιού με αποτέλεσμα τον θανάσιμο τραυματισμό 18 από αυτούς (**BBC, 2015**).

Το τέταρτο σκέλος της επίθεσης σημειώθηκε στο Θέατρο Μπατακλαν κατά της 22. 00' τοπική ώρα . Κατά την διάρκεια της επίθεσης διεξαγόταν συναυλία και στον χώρο είχαν συγκεντρωθεί περί τα 1500 άτομα (BBC, 2015). Οι δράστες της επίθεσης ήταν τέσσερις και οπλισμένοι με όπλα AK 47 Καλάσνικοφ και αποτελούσαν την τρίτη ομάδα δράσης (The Economist, 2015). Κατά την αρχική φάση της επίθεσης κατά την εισβολή στον συναυλιακό χώρο άρχισαν να πυροβολούν αδιακρίτως κατά των ακροατών και έπειτα όταν η κατάσταση εξελίχθηκε σε ομηρία οι δράστες άρχισαν να βασανίζουν και να νεκροσυλούν σύμφωνα με μαρτυρίες στους νεκρούς (The newsbomb, 2016) .

Η επίθεση έληξε με είσοδο των Γαλλικών ειδικών δυνάμεων στο χώρο γύρω στις 00.15' όταν οι δράστες άρχισαν να σκοτώνουν τους ομήρους (BBC, 2015). Τελικά και οι τέσσερις δράστες πέθαναν οι τρεις με την ανατίναξη των γιλέκων με εκρηκτικά που είχαν πάνω τους ο δε τέταρτος πυροβολήθηκε και ανατινάχτηκαν τα εκρηκτικά που είχε πάνω του (BBC, 2015). Συνολικά θανατώθηκαν 87 άτομα που παραβρίσκονταν στο χώρο της συναυλίας (The Economist, 2015).

3.2 Στάδια Αξιολόγησης Κινδύνου

- Προεκτίμηση Κινδύνου

Η Γαλλική Δημοκρατία αποτελεί κατεξοχήν μια από της πιο σταθερές δημοκρατίες παγκοσμίως . Είναι μια κοσμική δημοκρατία όπου η θρησκεία δεν έχει θέση στην δημόσια σφαίρα. Η πενταετής θητεία του Προέδρου και η αλλαγή στην διεξαγωγή των βουλευτικών εκλογών ώστε να συμπίπτουν με την προεδρική εκλογή έφερε μεγαλύτερη σταθερότητα στο Πολίτικο της σύστημα. Επιπλέον ,έχει εγκαταλείψει τις περισσότερες αποικίες της και η πολιτικής της επιρροή με τα χρόνια φθίνει σε αυτές.

Σημαντικός σταθμός της γαλλικής πολιτικής έναντι του Ισλαμικού τους Πληθυσμού αποτέλεσε η εισαγωγή το Μάρτιο του 2004 νόμου που απαγόρευε το να φέρουν μαθητές σχολείων οποιαδήποτε θρησκευτικό σύμβολο. Αυτός ο νόμος θεωρήθηκε από πολλές μουσουλμανικές κοινότητες της Γαλλίας ότι στόχευε στο μαντίλι που φορούν στο κεφάλι οι μουσουλμάνες γυναίκες (Lequesne, 2016) . Οι Μουσουλμάνοι της Γαλλίας είναι 4,7 εκατομμύρια πολίτες και αποτελούν το 7,5% του συνολικού πληθυσμού (Lequesne, 2016) .

Πριν δε την εκδήλωση του τρομοκρατικού χτυπήματος είχαν σημειωθεί σοβαρά περιστατικά τρομοκρατικών επιθέσεων κυρίως μέσω δολοφονιών κατά διαφόρων στόχων .

Επομένως, υπήρχαν σημάδια αξιολογικά που παρέπεμπαν στην εκδήλωση του κινδύνου που σημειώθηκε.

- Αξιολόγηση Κινδύνου

Πριν από τα χτυπήματα της 13 Νοεμβρίου 2015 είχαν συμβεί δύο μείζονα περιστατικά επιθέσεων. Το πρώτο χτύπημα εκδηλώθηκε στις 7 Ιανουαρίου 2015 στο Παρίσι στα γραφεία του Γαλλικού σατιρικού περιοδικού CHARLIE HEBDO (**The Telegraph, 2015**). Στις 11.30' της 7 Ιανουαρίου 2015 δύο βαριά οπλισμένοι άντρες εισήλθαν στα γραφεία του περιοδικού και δολοφόνησαν συνολικά 12 άτομα και τραυμάτισαν 11. Οι ένοπλοι είχαν αυτό-προσδιοριστεί ως μέλη της ΑΛ ΚΑΙΝΤΑ της Υεμένης και χτυπήματα έγιναν ως αντίποινα σε παλαιότερες δημοσιεύσεις του περιοδικού που σατίριζαν τον προφήτη Μωάμεθ. Υπήρξε ως τότε η σοβαρότερη τρομοκρατική επίθεση στην Γαλλία έπειτα από το τέλος του πόλεμου της Γαλλίας στην περιοχή της Αλγερίας τη δεκαετία του 60'.

Η δεύτερη επίθεση σημειώθηκε στις 21 Αυγούστου 2015 στην υπερταχεία THALYS TRAIN που εκτελούσε το δρομολόγιο από το Παρίσι στο Άμστερνταμ (**Dailymail, 2015**). Ένας ένοπλος αποπειράθηκε να πυροβολήσει κατά των επιβατών του τραίνου όμως τελικά ακινητοποιήθηκε από τους επιβάτες του τραίνου. Ο απολογισμός ήταν 4 τραυματίες. Ο δράστης αποκήρυξε οποιοδήποτε σχέση του με την τρομοκρατία και χαρακτήρισε την πράξη του ως προσπάθεια ληστείας. Όμως η δικτυικές αρχές κατάφεραν να συλλέξουν πληροφορίες ότι προετοίμαζε τρομοκρατικό χτύπημα.

Το Παρίσι εκτός από την πρωτεύουσα του Γαλλικού κράτους αντιπροσωπεύει το κέντρο του πολιτικού και οικονομικού συμπλέγματος της Γαλλίας τόσο στη χώρα όσο και στο εξωτερικό. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το Παρίσι θεωρείται η Τρίτη πόλη στον κόσμο σε επισκέψεις τουριστών στον κόσμο. Συγκεκριμένα το 2014 και το 2015 οι αφίξεις των τουριστών ήταν 22,4 και 22,2 εκατομμύρια επισκέπτες αντίστοιχα (**Parisinfo, 2016**). Ενώ η Γαλλία θεωρείται ο κορυφαίος παγκόσμιος τουριστικός προορισμός με αφίξεις που έφτασαν το 2015 στους 84.5 εκατομμύρια τουρίστες (**Traveller24, 2016**). Ο τουρισμός προσφέρει στη Γαλλία το 7% της οικονομικής δραστηριότητας με έσοδα 150 δισεκατομμύρια Ευρώ (**France24, 2015**).

Ως προς την **εκτίμησης** του κινδύνου **είχε αναγνωριστεί** από τις Ισλαμικές οργανώσεις και οι βασικοί στόχοι για την εκδήλωση του κινδύνου που πραγματοποιήθηκε ήταν

έντυπα που είχαν προσβάλει τα θρησκευτικά πιστεύω καθώς και μεταφορικά μέσα με πολλούς επιβαίνοντες . Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι το τρομοκρατικό χτύπημα σε μεταφορικά μέσα θα μπορούσε να εξελιχθεί σε ιδιαίτερα θανατηφόρο καθόσον είναι κινούμενα και η διαφυγή των επιβατών από το μεταφορικό μέσο είναι αδύνατο.

Στην **προβολή εκτίμησης του κινδύνου**, μιας επίθεσης εναντίον τουριστικών στόχων ήταν ιδιαίτερα πιθανή. Όπως γίνεται αντιληπτό η τουριστική βιομηχανία έχει μεγάλη συνεισφορά στο ΑΕΠ της χώρας γι' αυτό και θα ήταν πιθανό να χτυπηθούν τα σημαντικά τουριστικά κέντρα της Γαλλίας με κορυφαίο προορισμό το Παρίσι. Επομένως, η **εκτίμησης της εκδήλωσης του κινδύνου** ήταν σαφές ότι ήταν ιδιαίτερα υψηλό και πιθανό, ειδικά μετά την προηγηθείσα απόπειρα επίθεσης κατά του THALYS TRAIN στόχευε στην δολοφονία πολλών ατόμων .

Η **εκτίμηση ενδιαφέροντος-ανησυχίας** δείχνει ότι το τρομοκρατικό χτύπημα στο CHARLIE HEBDO προκάλεσε έντονο προβληματισμό στην Γαλλική κυβέρνηση , καθόσον χτυπήματα κατά τέτοιων στόχων θίγουν το κράτος δικαίου και περιορίζουν την ελευθερία έκφρασης σε μια από τις πιο φιλελεύθερες κοινωνίες του κόσμου όπως η Γαλλική . Η Γαλλική κοινωνία αιφνιδιάστηκε από τα τρομοκρατικά χτυπήματα που συνέβησαν και δεν τα έκανε αποδεκτά. Εμφανίστηκαν ακόμα και αντιευρωπαϊκές θέσεις (Lequesne, 2016).

3.3 Στάδια Αξιολόγησης Απειλής

- Χαρακτηρισμός και Αξιολόγηση της Απειλής

Η Γαλλική κοινωνία υπέστη ένα άνευ προηγουμένου σοκ από το τρομοκρατικό χτύπημα καθώς ουδέποτε είχε διανοηθεί μιας τέτοιας έκτασης τρομοκρατικό χτύπημα στο Παρίσι . Σημειώνεται ότι η Γαλλική κοινωνία είναι από τις πιο ανοιχτές παγκοσμίως και πολυπολιτισμικές και ένα τέτοιο χτύπημα είχε ως αποτέλεσμα και η κοινωνική της διάρθρωση να υποστεί σημαντικό πλήγμα. Επισημαίνεται ότι οι τρομοκράτες που εκτέλεσαν τα χτυπήματα του Ιανουαρίου και Νοεμβρίου 2015 είχαν Γαλλική υπηκοότητα, οι περισσότεροι των οποίων είχαν εκπαιδευτεί στο Ισλαμικό κράτος στην περιοχή της Συρίας (Lequesne, 2016). Καταληκτικά , η Γαλλία υπήρξε **ανεκτή** στο τρομοκρατικό γεγονός τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό.

Το επίπεδο κινδύνου θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως **σύνθετο** καθώς η Γαλλική δημοκρατία αποτελεί μια από τις πιο σταθερές δημοκρατίες και δεν απειλείται η ύπαρξη του από τέτοιους είδους χτυπήματα . Όμως η συνέχιση των επιχειρήσεων κατά του Ισλαμικού Κράτους στη Συρία και το Ιράκ καθώς και η εμπλοκή στο Μάλι και τη Λιβύη έχουν αυξήσει το επίπεδο κινδύνου για την πραγματοποίηση και άλλων επιθέσεων κατά Γαλλικών στόχων .

- Διαχείριση Απειλής

Η Γαλλική κυβέρνηση εφάρμοσε μια σειρά νέων μέτρων ασφαλείας και ενίσχυσε τα είδη εφαρμοζόμενα μέτρα. Πρωταρχικό ρόλο είχε ο στρατός ο οποίος πραγματοποίησε περιπολίες προκειμένου να ενισχύσει το αίσθημα ασφαλείας , κηρύχθηκε η χώρα σε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης για τρεις μήνες και ψηφίστηκαν τροποποιήσεις στο Γαλλικό Σύνταγμα που επιδείκνυαν μικρότερη ανοχή στους μετανάστες. Τέλος, πάρθηκε η απόφαση της ενίσχυσης των βομβαρδισμών κατά του Ισλαμικού Κράτους (**Lequesne, 2016**).

Είδη από την επίθεση στο περιοδικό CHARLIE HEBDO η Γαλλική κυβέρνηση είχε εφαρμόσει την επιχείρηση «SENTINELLE» με την οποία ο στρατός διατέθηκε ώστε να φυλάει ευαίσθητες υποδομές όπως αεροδρόμια, σταθμούς και τουριστικά αξιοθέατα (**Lequesne, 2016**). Αυτή η επιχείρηση ενισχύθηκε με τις επιθέσεις του Νοεμβρίου 2015 (**Lequesne, 2016**).

Σε κατασταλτικό επίπεδο μετά τις επιθέσεις η γαλλική αστυνομία διεξήγαγε 1.233 έρευνες, προσήγαγε 165 ανθρώπους και κατέσχεσε 230 όπλα, αφού κηρύχθηκε η κατάσταση έκτακτης ανάγκης μετά τις επιθέσεις στο Παρίσι (**Left.gr, 2015**).

Η Γαλλική κυβέρνηση ως στρατηγική διαχείρισης της κρίσης δεν προσπάθησε να αποκλιμακώσει την τρομοκρατική απειλή . Ο Πρόεδρος της Γαλλικής Δημοκρατίας ενώπιον των δύο αντιπροσωπευτικών σωμάτων ανέφερε ότι η Γαλλία βρίσκεται σε πόλεμο κατά της τρομοκρατίας (**Lequesne, 2016**). Υποσχέθηκε να αλλάξει το Σύνταγμα προκειμένου να αντιμετωπίσει αυτό το είδος του πολέμου καθώς και να δημιουργήσει 5000 νέες θέσεις στα σώματα ασφαλείας σε μια περίοδο δύο ετών (**Lequesne, 2016**) . Αποφασίστηκε η αύξηση των αμυντικών δαπανών σε ένα ποσοστό γύρω στο 3,7% του ΑΕΠ ,χωρίς να υπάρξουν αντιδράσεις (**Lequesne, 2016**) . Αμφισβητούμενο θέμα υπήρξε

η αφαίρεση της Γαλλικής υπηκοότητας από τρομοκράτες που είχαν διπλή υπηκοότητα (Lequesne, 2016). Τελικά, λόγοι εσωτερικής και κομματικής πολιτικής τον ανάγκασαν να εγκαταλείψει αυτήν την προσπάθεια.

Η Γαλλική κυβέρνηση αποφάσισε την αλλαγή στη διαδικασία της φύλαξης των συνόρων τον Νοέμβριο του 2015 μετά τα χτυπήματα στο Παρίσι. Συγκεκριμένα αποφάσισε την επαναφορά των διασυνοριακών ελέγχων με τις χώρες που βρίσκονται στη ζώνη «SCHENGEN» με την αιτιολογία της απειλής της δημόσιας τάξης και ασφάλειας (Lequesne, 2016). Η Γαλλία συνορεύει συνολικά με έξι (6) κράτη της ζώνης SCHENGEN το Βέλγιο, την Γερμανία, την Ιταλία, το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο, την Ισπανία και την Ελβετία. Στην πραγματικότητα ήταν πολύ δύσκολο για την Γαλλική κυβέρνηση μέχρι τώρα να πραγματοποιεί συστηματικούς ελέγχους σε όλα τα διασυνοριακά περάσματα καθώς το προσωπικό για τα σύνορα είναι ανεπαρκές και το κόστος ιδιαίτερα υψηλό (Lequesne, 2016).

Το Γαλλικό κράτος υποστήριξε **στρατηγικές πρόληψης και μείωσης του κινδύνου της επανάληψης των επιθέσεων** καθώς και ενίσχυσης προϋπαρχόντων μέτρων. Τα μέτρα πρόληψης ήταν πολυεπίπεδα και περιλάμβαναν τον έλεγχο των συνόρων, την αύξηση των αμυντικών δαπανών αλλά και την δραστηριοποίηση σε Ευρωπαϊκό επίπεδο για κοινή δράση εναντίον των ξένων μαχητών. Σε κατασταλτικό επίπεδο ενίσχυσε τις επιχειρήσεις κατά του Ισλαμικού Κράτους στη Συρία και Ιράκ, ως κύριο μέτρο αντίδρασης για την εξάλειψη της πηγής κινδύνου για την ασφάλειά του.

Η στρατηγική δε που ακολούθησε των επιθέσεων μπορεί να ειπωθεί ότι είναι **προσαρμοστική με διορθωτικά μέτρα**, καθώς μετά τις επιθέσεις η επιχείρηση «SENTINELLE» ενισχύθηκε και σε ευρωπαϊκό επίπεδο επανέφερε τους διασυνοριακούς ελέγχους ως αντίδοτο στην μετακίνηση ξένων μαχητών στην επικράτεια της.

- **Επικοινωνιακή διαχείριση**

Οι πολίτες της Γαλλικής Δημοκρατίας επιπλέον δείχνουν μικρότερη εμπιστοσύνη στην ΕΕ και άρχισαν να αναθεωρούν την στάση τους προς το φιλελεύθερο μοντέλο της έπειτα από το δημοψήφισμα του Μαΐου του 2005 όπου απορρίφθηκε το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα (Lequesne, 2008). Τα τρομοκρατικά χτυπήματα του 2015 ενίσχυσαν αυτή την τάση αμφισβήτησης. Συγκεκριμένα, πλέον τίθεται σε δοκιμασία η αφαίρεση των συνόρων και η

ελεύθερη μετακίνηση ατόμων και κεφαλαίων εντός της ΕΕ (**Lequesne, 2008**). Μετά τις επιθέσεις στο Παρίσι η κοινή γνώμη είναι δεκτική στην ιδέα ότι η πολεμική αντιμετώπιση του Ισλαμικού Κράτους στη μέση ανατολή θα έχει αποτέλεσμα στην αντιμετώπιση της τρομοκρατίας στη χώρα (**Lequesne, 2016**).

Σύμφωνα με προβλέψεις από επίσημους φορείς η επαναφορά των ελέγχων στα σύνορα της ζώνης SCHENGEN θα μπορούσε να έχει επιπτώσεις σε ετήσια μακροπρόθεσμη βάση δέκα δισεκατομμύρια ευρώ σε απώλειες για τη Γαλλία, να χαθούν περίπου 5000 έως 10000 θέσεις εργασίας καθώς και να σημειωθεί μείωση κατά 0,5 % του ΑΕΠ το 2025 (**France Stratégie, 2016**).

Σε πολιτικό επίπεδο υπήρξε αμφισβήτηση από όλες τις πολιτικές πλευρές για την αποτελεσματικότητα της συνθήκης SCHENGEN. Επιπλέον ο πρώην πρόεδρος της Γαλλίας SARKOZY, έχει ζητήσει την εφαρμογή ενός συστήματος SCHENGEN 2 με νέα θεσμική οργάνωση και κανόνες όπου θα απαγορεύονται οι μετακινήσεις μεταξύ των χωρών από πολίτες που οι χώρες τους δεν είναι μέλη της ΕΕ (**Lequesne, 2016**).

Από το 2003 η Γαλλική πολιτική έχει μεταβάλλει τη στάση της ως προς την ΕΕ και επιθυμεί πλέον την στενότερη συνεργασία με τις ΗΠΑ. Μετά δε χτυπήματα στο Παρίσι αυτή η στάση ενισχύθηκε. Η Γκωλική πολιτική κληρονομία της μοναδικότητας και της αυτόνομης πορείας της Γαλλίας στην εξωτερική πολιτική πλέον δέχεται αρκετή κριτική καθώς οι ελίτ διαβλέπουν μόνο την συμπόρευση με τις ΗΠΑ για την νίκη κατά του Ισλαμικού Κράτους (**Lequesne, 2016**).

Η πολιτική και στρατιωτική Ελίτ της Γαλλίας επιπλέον έχει μεταβάλει τη στάση της έναντι της ΕΕ καθώς ενισχύονται δυνάμεις όπως η Κίνα και το Ιράν που έχουν επανακαθορίσει το παγκόσμιο σύστημα ασφαλείας πέραν του ευρωπαϊκής ηπείρου (**Lequesne, 2016**). Επιπλέον, μετά την οικονομική κρίση του 2008 ενισχύθηκε ο ευρωπαϊκός ηγεμονισμός της Γερμανίας έναντι της Γαλλίας με αποτέλεσμα να ενισχυθεί ο στρατιωτικός ακτιβισμός με επεμβάσεις στο Μάλι, τη Λιβύη και κατά του Ισλαμικού κράτους, καθώς πιστεύετε ότι σε αυτό το επίπεδο δεν θα έχουν ανταγωνισμό από την Γερμανία για ιστορικούς λόγους (**Lequesne, 2016**).

Ο Γάλλος πρόεδρος SARKOZY είχε πρώτος προωθήσει την πολιτική της υπεράσπισης των δυτικών αξιών μέσω της στρατιωτικής δράσης. Η άμεση συσχέτιση των τρομοκρατικών

χτυπημάτων του 2015 με τη σύρραξη που συνεχίζεται στη Μέση Ανατολή, έχει ενισχύσει αυτήν την τάση του θεματοφύλακα των δυτικών αξιών (**Lequesne, 2016**).

Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι σημαντικά πολιτικά και στρατιωτικά πρόσωπα εξέφρασαν αντίθετες απόψεις με την εφαρμοζόμενη εξωτερική πολιτική .Υποστηρίζοντας ότι ο βομβαρδισμός κατά του Ισλαμικού Κράτους δεν είχε τα αναμενόμενα αποτελέσματα καθώς κατά την άποψη τους ενισχύει τις τρομοκρατικές επιθέσεις χωρίς να είναι ακόμα βέβαιη η νίκη κατά του αντιπάλου στη Μέση Ανατολή (**Lequesne, 2016**).

Συνοψίζοντας στο επικοινωνιακό κομμάτι βλέπουμε ότι η Γαλλική κοινωνία τείνει να χάσει την υποστήριξη της στην ΕΕ ενώ ήταν από τους πιο ένθερμους υποστηρικτές τους . Ενώ οι πολιτικές ελίτ πλέον αποζητούν την ενίσχυση της συμμαχία με τις ΗΠΑ και την συνέχιση της πολιτικής του στρατιωτικού ακτιβισμού σε αντίδραση εναντίον της Γερμανικής ηγεμονίας στην ΕΕ. Τέλος, η Γαλλική Κυβέρνηση προκειμένου να βελτιώσει το αίσθημα ασφαλείας ενίσχυσε τα μέτρα ασφαλείας σε προληπτικό και κατασταλτικό επίπεδο καθώς και το νομικό της οπλοστάσιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4. Η Περίπτωση του Βρυξελλών

4.1 Ιστορικό

Οι τρομοκρατικές επιθέσεις στις Βρυξέλλες σημειώθηκαν στις 22 Μαρτίου 2016 . Οι δράστες των επιθέσεων έδρασαν ως δύο ομάδες δράσης προκειμένου να πραγματοποιήσουν τις επιθέσεις τους με την μέθοδο της επίθεσης αυτοκτονίας η μεν πρώτη στο Διεθνές αεροδρόμιο των Βρυξελλών ZAVENTEM και η έτερη στο σταθμό του Μετρό MAALBEEK στις Βρυξέλλες (Sendhu, 2015). Ο απολογισμός ήταν να δολοφονηθούν 32 άτομα και να τραυματιστούν περίπου 340. Για το Βέλγιο υπήρξε η χειρότερη τρομοκρατική επίθεση της ιστορίας του .Την ευθύνη των επιθέσεων ανέλαβε το Ισλαμικό Κράτος.

Οι τρομοκράτες έδρασαν σε δύο ομάδες επιθέσεων .Την πρώτη επίθεση την εκτέλεσαν συνολικά τρία άτομα στις 7.58' ώρα της 22 Μαρτίου 2016 στο χώρο αναχωρήσεων του αεροδρομίου ZAVENTEM (Sendhu, 2015) . Δύο δράστες πυροδότησαν τα εκρηκτικά με τα οποία ήταν ζωσμένοι ενώ ένα τρίτο γιλέκο αυτοκτονίας δεν πυροδοτήθηκε πιθανότερο λόγω των κρουστικών κυμάτων των άλλων εκρήξεων και σε μετέπειτα χρόνο εξουδετερώθηκε από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Βελγίου. Ο τρίτος αποτελούσε τον βοηθό για την εκτέλεση της πράξης .Τα θύματα που πέθαναν ανήλθαν σε δώδεκα άτομα.

Η δεύτερη επίθεση αυτοκτονίας συνέβη στις 9.11' τοπική ώρα της ίδια μέρας στο σταθμό του μετρό MAALBEEK και σημειώθηκε στο μεσαίο βαγόνι συρμού το οποίο βρισκόταν εν κινήσει (Sendhu, 2015). Την επίθεση εκτέλεσαν δύο άτομα από τα οποία ο ένας πυροδότησε τα εκρηκτικά τα οποία μετέφερε πάνω του ενώ ο άλλος αποτελούσε συνεργό και βοηθό για την εκτέλεση της πράξης . Αποτέλεσμα ήταν να πεθάνουν συνολικά 20 άτομα.

4.2 Στάδια Αξιολόγησης Κινδύνου

- Προεκτίμηση Κινδύνου

Το Βασίλειο του Βελγίου θεωρείται το κέντρο της Ευρώπης . Η πρωτεύουσα του είναι η πολιτική πρωτεύουσα της ΕΕ ενώ είναι και η έδρα του ΝΑΤΟ. Το Βέλγιο πρακτικά είναι χωρισμένο σε δύο αυτόνομες περιοχές την Βελόνια και τη Φλάνδρα και συχνά δεν γίνεται κατορθωτό να σχηματιστεί βιώσιμη κυβέρνηση χωρίς όμως να έχει απειληθεί ποτέ με ακυβερνησία και στασιμότητα η χώρα. Το Βέλγιο έχει 11 εκατομμύρια πολίτες, εκ των οποίων το 6% υπολογίζονται ότι είναι Μουσουλμάνοι (The Guardian, 2016).

Το ανησυχητικό στοιχείο είναι ότι οι Γάλλοι και οι Βέλγοι υπήκοοι που τάχθηκαν στο πλευρό των τζιχαντιστών και ταξίδεψαν μέχρι τη Συρία αποτελούν το 1/4 των Ευρωπαίων πολιτών που προσηλυτίστηκαν (Κιορρή, 2015). Το Βέλγιο είναι ο μεγαλύτερος «εξαγωγέας» ξένων μαχητών ανά κάτοικο (Lequesne, 2016). Τέλος ,συμμετέχει στις επιχειρήσεις κατά του Ισλαμικού κράτους στο Βόρειο Ιράκ με έξι μαχητικά F 16 από το 2014 (Deutsche Welle, 2015).

Πριν την εκδήλωση του τρομοκρατικού χτυπήματος στο Παρίσι είχαν σημειωθεί σοβαρά περιστατικά τρομοκρατικών επιθέσεων στο Βέλγιο που προμήνυαν ότι θα επακολουθήσουν και άλλες επιθέσεις . Επιπρόσθετα, το μεγάλο δίκτυο προσηλυτισμού μαχητών για το Ισλαμικό κράτος δημιουργούσε αυξημένο κίνδυνο (Van Ostaeyen, 2016). Καταληκτικά , υπήρχαν γεγονότα και προϋποθέσεις αξιόλογες που παρέπεμπαν στην επίθεση που σημειώθηκε στις 22 Μαρτίου 2016.

- Αξιολόγηση του Κινδύνου

Η μόνη καταγεγραμμένη επίθεση στο Βέλγιο πριν από της επιθέσεις της 22 Μαρτίου 2016 είχε σημειωθεί στο εβραϊκό μουσείο των Βρυξελλών. Στις 25 Μαΐου του 2014 ένας ένοπλος εισέβαλε στο μουσείο και με ένα αυτόματο τυφέκιο τύπου Καλάσνικοφ άρχισε να πυροβολεί αδιακρίτως κατά του πλήθους με αποτέλεσμα να δολοφονηθούν 4 άτομα (**Το Βήμα, 2014**). Η επίθεση σημειώθηκε την παραμονή των εθνικών και ευρωπαϊκών εκλογών. Φέρεται ο δράστης της επίθεσης να ήταν μέλος του Ισλαμικού Κράτους και να είχε συμμετάσχει σε επιχειρήσεις του στη Συρία (**Το Βήμα, 2014**). Επίσημη ανάληψη της επίθεσης δεν υπήρξε.

Αποτελεί γεγονός ότι το Βέλγιο, έχει αρκετούς μουσουλμάνους κατοίκους οι οποίοι κατοικούν κυρίως σε υποβαθμισμένες περιοχές όπως αυτή του MAALBEEK (Van Ostaeyen, 2016). Αυτή η απομόνωση από τον υπόλοιπο κοινωνικό ιστό ευνόησε και τον ιδιαίτερα υψηλό προσηλυτισμό ξένων μαχητών.

Κεντρική φιγούρα του αντιτρομοκρατικού αγώνα αποτέλεσε και αποτελεί για το Βέλγιο και την ΕΕ ο Υπουργός εσωτερικών και ασφαλείας JAN JAMBON . Στις επιτυχίες του καταγράφονται ο εντοπισμός και εξουδετέρωση πυρήνα τρομοκρατών στο VERVIERS τον Ιανουάριο του 2015 (Cerulus, 2016) . Μετά τις επιθέσεις στο περιοδικό CHARLIE HEBDO, συνεργάστηκε ενεργά με τον Υπουργό άμυνας του Βελγίου για να θωρακίσουν τα σύνορα του Βελγίου . Η χώρα κηρύχτηκε σε κατάσταση συναγερμού 4 ενώ από το τέλος του έτους φυλάσσονται τα δύο Πυρηνικά εργοστάσια του Βελγίου που βρίσκονται στο Ντουλ, κοντά στην Αμβέρσα και του Τιάνζ, στην περιοχή της Λιέγης, από 140 στρατιώτες (Enikos.gr, 2016).Προληπτικά έκλεισαν τα σχολεία και το μετρό και αποφασίστηκε η διάθεση δύναμης 300 αστυνομικών για την φύλαξη σχολείων καθώς 200 αστυνομικών για την φύλαξη των σταθμών του Μετρό (Left.gr, 2015).

Σημαντικό γεγονός αποτελεί η αναστολή της συνθήκης του «SCHENGEN» στις 22 Φεβρουαρίου 2016 στα σύνορα με την Γαλλία υπό τον φόβο να εισέρθουν πρόσφυγες (Το Πρώτο Θέμα, 2016) .

Ψηφίστηκαν με πρωτοβουλία του νόμοι για την διάλυση τρομοκρατικών ομάδων μέσω διαδικτυακών δραστηριοτήτων. Αυξήθηκε η χρηματοδότηση στις υπηρεσίες ασφαλείας και σε ευρωπαϊκό επίπεδο προώθησε το TERRORIST WITHOUT BORDERS και το PASSENGER NAME RECORD (PNR) (Cerulus, 2016) . Στο οποίο υπήρξε υποστήριξη από την Γαλλία. Τέλος, ήταν πρωτεργάτης του φόρουμ εντός της ένωσης «FOREIGN FIGHTERS BREAKFAST» (Cerulus, 2016).

Έχει αποδειχθεί ότι οι επιθέσεις κατά του Παρισιού είχαν οργανωθεί ,σχεδιαστεί και πραγματοποιηθεί από το Βέλγιο (Van Ostaeyen, 2016). Τα μέλη που είχαν δράσει στο Παρίσι είχαν βρει καταφύγιο στο Βέλγιο (Van Ostaeyen, 2016). Ο οργανωτής των επιθέσεων στο Παρίσι MOHAMMED BALKAID σκοτώθηκε σε ανταλλαγή πυροβολισμών με τις δυνάμεις ασφαλείας στις Βρυξέλλες στις 15 Μαρτίου 2016 ,ενώ ο βασικός εκτελεστής των επιθέσεων SALAH ABDESLAM συνελήφθη μερικές μέρες

αργότερα (**Van Ostaeyen, 2016**). Τα υπόλοιπα μέλη διέφυγαν από τις δυνάμεις ασφαλείας και επίσπευσαν τις επιθέσεις της 22 Μαρτίου 2016.

Το Βέλγιο αποτελεί σημαντικό ταξιδιωτικό προορισμό λόγω των κεντρικών γραφείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του NATO. Επίσης, έχει αξιοσημείωτη πολιτιστική κληρονομία. Το 2013 βάσει επίσημων στοιχείων 7,7 εκατομμύρια τουρίστες επισκέφτηκαν το Βέλγιο (**Mindock, 2016**).

Συγκεντρωτικά, στην περίπτωση των είχε **αναγνωριστεί ο κίνδυνος** με την ύπαρξη πολλών μελών του Ισλαμικού Κράτους που προέρχονταν από το Βέλγιο. Επίσης, είχε σημειωθεί επίθεση από ένοπλο του Ισλαμικού κράτους κατά του Εβραϊκού Μουσείου στις Βρυξέλλες κάτι που προμήνυε την συνέχιση της δράσης του αλλά και την ισχυρή πιθανότητα οι Βρυξέλλες να αποτελέσουν ξανά στόχο τρομοκρατικών ενεργειών. Το χτύπημα στο Παρίσι επιπλέον ενίσχυσαν το ρίσκο για μελλοντικά χτυπήματα καθώς οι αρχές είχαν εντοπίσει τους υπόπτους των επιθέσεων αλλά δεν κατάφεραν να τους συλλάβουν όλους.

Στην **προβολή εκτίμησης κινδύνου** ήταν πιθανή η εκδήλωση επιθέσεων στις Βρυξέλλες καθώς τα υπόλοιπα μέλη του Ισλαμικού κράτους δεν είχαν συλληφθεί, παρέμεναν στην περιοχή προκειμένου να εκτελέσουν την τρομοκρατική επίθεση τους. Επομένως, η πιθανότητα **εκτίμησης της εκδήλωσης του κινδύνου** ήταν σαφές ότι ήταν ιδιαίτερα υψηλό για μελλοντικές επιθέσεις.

Η **εκτίμηση ενδιαφέροντος ανησυχίας** στην περίπτωση του Βελγίου είναι αξιοσημείωτη καθώς η αντίδραση των αρχών αλλά και της κοινωνίας δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως εθνική και ενιαία καθώς το Βέλγιο από την ύπαρξη του στηρίζεται σε δύο εθνότητες τους Φλαμανδούς και τους Βαλόνηους (**Hooghe, 2016**). Με αποτέλεσμα καθεμία να στηρίζει τα δικά της συμφέροντα εις βάρος του κρατικού.

4.3 Στάδια Αξιολόγησης Απειλής

- Χαρακτηρισμός και Αξιολόγηση της Απειλής

Οι πολίτες του Βελγίου ένοιωσαν για πρώτη φορά να απειλείται ο τρόπος ζωής τους καθώς και να στερείται της πρέπουσας ασφάλειας η πρωτεύουσα της Ευρώπης. Είναι αξιοσημείωτο ότι το Βέλγιο ως πρωτοστάτης της ΕΚΑΧ ήταν υπέρμαχος της ελευθερίας και διακίνησης αγαθών και ανθρώπων στην ΕΕ. Όμως μετά το τρομοκρατικό χτύπημα οι ιδέες του ευρωπαϊκού οικοδομήματος δέχτηκαν πλήγμα και ο ευρωσκεπτικισμός άρχισε να κάνει την εμφάνισή του. Το μεγαλύτερο πολιτικό μειονέκτημα που εμφάνισε το Βέλγιο μετά τα χτυπήματα της 22 Μαρτίου 2016 αφορά της έλλειψη συλλογικής εθνικής ταυτότητας (Hooghe, 2016).

Καταληκτικά, το Βέλγιο υπήρξε **ανεκτό** μέχρι τώρα στο τρομοκρατικό γεγονός τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό. Όμως όπως έχει προαναφερθεί η εύθραυστη εθνική του σύσταση αποτελεί σημείο κινδύνου για τον κοινωνικό του ιστό.

Το **επίπεδο απειλής** μπορεί να χαρακτηριστεί ως **αβέβαιο** στην περίπτωση του Βελγίου. Καθώς, ο κοινωνικός ιστός είναι προβληματικός και από την άλλη συνεχίζεται η πολεμική εμπλοκή κατά του Ισλαμικού Κράτους με τα στρατιωτικά του μέσα. Με αποτέλεσμα σε ένα μελλοντικό τρομοκρατικό χτύπημα μπορεί να εμφανιστούν μεγαλύτερες δυνάμεις αποσύνθεσης που μπορεί να φτάσουν ως την διάλυση του κράτους.

- Διαχείριση της Απειλής

Η Βελγική κυβέρνηση εφάρμοσε κατασταλτικά και προληπτικά μέτρα για να διαχειριστεί το συμβάν και έγιναν προσπάθειες να ψηφιστούν νομικά αντίμετρα. Σημαντικό κομμάτι για την βελτίωση της αντίδρασης αποτέλεσε ο συντονισμός μεταξύ των υπηρεσιών.

Σε προληπτικό επίπεδο άμεσα μετά τις επιθέσεις δόθηκε προτεραιότητα ώστε να ενισχυθούν τα μέτρα φύλαξης στα δύο πυρηνικά εργοστάσια που διαθέτει ώστε να αποφευχθούν τυχόν επιθέσεις εναντίον τους με την αποστολή επιπλέον στρατιωτών. Αυτήν την στιγμή φυλάσσονται από 140 στρατιώτες (Enikos.gr, 2016). Υπήρχε βάσιμη πληροφόρηση ότι μπορεί να ήταν στόχοι των Μελών του Ισλαμικού κράτους (Enikos.gr, 2016). Αποφασίστηκε η δημιουργία μιας νέας δύναμης ταχείας αντίδρασης η οποία θα αποτελείται από 1600 αστυνομικούς και θα είναι υπεύθυνη για την φύλαξη δικαστηρίων,

πρεσβειών και των δύο πυρηνικών εργοστασίων (Enikos.gr, 2016). Θα έχουν την ικανότητα να αντιμετωπίζουν τις τρομοκρατικές επιθέσεις και θα απαλλάξουν πιθανώς το στρατό από τη φύλαξη στόχων (Enikos.gr, 2016).

Στο νομοθετικό πεδίο η Βέλγικη κυβέρνηση προώθησε προτάσεις για την ψήφιση νόμου που αφορούσε την τοποθέτηση στον αστράγαλο ηλεκτρονικού πομπού στους ύποπτους ξένους μαχητές (FOREIGN FIGHTERS) για την παρακολούθηση των κινήσεων τους (Cerulus, 2016). Προτάθηκε η δημιουργία βάσεων δεδομένων για την δακτυλοσκόπηση όλων των Βέλγων υπηκόων καθώς και η αλλαγή του καθεστώτος της διάρκειας της προσωρινής κράτησης από 24 σε 72 ώρες χωρίς δικαστική εντολή η- εφαρμογή αυτού του μέτρου προϋποθέτει να αλλάξει το Σύνταγμα- (Cerulus, 2016) . . Και οι τρεις προτάσεις του απορρίφθηκαν (Cerulus, 2016). Επειδή δεν υπάρχει η απαραίτητη συναίνεση στην κυβέρνηση συνασπισμού η ψήφιση των νόμων είναι αρκετά δύσκολη.

Προβληματισμό για την ασφάλεια των Βρυξελλών αποτελεί ο κατακερματισμός του σε πολλά αστυνομικά τμήματα και η έλλειψη επικοινωνίας μεταξύ αυτών δυσκόλεψε την ανταπόκριση στις επιθέσεις καθώς και την σωστή διαχείριση τους όπως αποκάλυψε έκθεση της βουλής του Βελγίου (Ναυτεμπορική , 2016). Ο πολιτικός και κοινωνικός διαχωρισμός του Βελγίου σε όλα τα επίπεδα λειτουργίας κάνουν δυσλειτουργικό το κράτος (Lichfield, 2016) . Επίσης, αποδείχθηκε ότι ο μη έλεγχος των μυστικών υπηρεσιών από των υπουργό εσωτερικών δυσκολεύει την συγκέντρωση και διαχείριση των πληροφοριών, καθόσον ελέγχονται από τους Υπουργούς Άμυνας και Δικαιοσύνης (Cerulus, 2016).

Πρακτικά , η βελγική κυβέρνηση προώθησε την **στρατηγική της πρόληψης** για την ενίσχυση του αισθήματος ασφάλειας και την συνεπακόλουθη **μείωση του κινδύνου** από νέες επιθέσεις. Η δημιουργία νέας μονάδας ταχείας αντίδρασης και η βελτίωση του συντονισμού μεταξύ των υπηρεσιών ήταν στις βασικές προτεραιότητες.

Η στρατηγικές που εφαρμόστηκαν στηρίχτηκαν στην **μέθοδο της δράσης αντίδρασης** . Καθώς, μετά τις επιθέσεις οι Βελγικές αρχές εφάρμοσαν μέτρα βάσει των συνθηκών που συνέβησαν . Σε κατασταλτικό επίπεδο οι υπηρεσίες ασφαλείας άργησαν να εντοπίσουν και να εξουδετερώσουν τους πυρήνες τρομοκρατών που δρούσαν στο Βέλγιο με αποτέλεσμα να σημειωθούν επιθέσεις στις 22 Μαρτίου 2016 με αρκετά θύματα.

- Επικοινωνιακή Διαχείριση

Βασικός προβληματισμός σχετικά με το Βέλγιο αποτελεί η ρευστή κρατική του υπόσταση. Ακόμα και οι πολιτικές ελίτ του Βελγίου πιστεύουν ότι η σημερινή κρατική οντότητα δεν έχει μέλλον και οι εθνικές τάσεις θα επικρατήσουν (Hooghe, 2016). Επομένως τόσο το κράτος όσο και η κοινωνία του Βελγίου δέχεται αρκετές πιέσεις προκειμένου να διατηρήσει την ενότητα του. Τέτοιες δε επιθέσεις δείχνουν τον εθνοτικό διαχωρισμό της χώρας.

Αποδείχτηκε από την μετέπειτα έρευνα ότι τα αδέρφια IBRAHIM και KHALID EL BAKRAOUI είχαν ελευθερωθεί εκτίοντας το ένα τρίτο της ποινής τους χάρει σε ένα νόμο του 1888 γνωστός ως LEJEUNE. Λόγω αυτού του γεγονότος άρχισε δημόσιος διάλογος ώστε να επανεξεταστεί η αναλογική χρησιμότητα του.

Σε επίπεδο διαχείρισης της κρίσης το Βέλγιο έδειξε μια εικόνα συγκεχυμένη ως προς τι επιδίωκε και σε αρκετά ζητήματα ασφαλείας υπήρξε ολιγωρία όπως αναφέρθηκε ενώ ο συντονισμός και ο κατακερματισμός των υπηρεσιών ασφαλείας ήταν πολύ κακός. Ενώ είχαν προηγηθεί οι επιθέσεις στο Εβραϊκό Μουσείο και στο Παρίσι ουδέποτε προσάρμοσε και συντόνισε τους κρατικούς φορείς στο επίπεδο που έπρεπε. Τέλος, η απόφαση της δημιουργίας μιας ειδικής ομάδας ταχείας αντίδρασης λήφθηκε μετά από πέντε μήνες.

Καταληκτικά, γίνεται κατανοητό ότι το αίσθημα ασφαλείας των πολιτών του Βελγίου θα ήταν σε ιδιαίτερα χαμηλό επίπεδο, αφού ο κρατικός μηχανισμός δεν ανταποκρίθηκε όπως έπρεπε, ούτε σε επίπεδο πρόληψης αλλά ούτε στην καταστολή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

5. Καταληκτικές Συγκρίσεις και Συμπεράσματα

5.1 Καταληκτικές Συγκρίσεις για τις Περιπτώσεις Μελέτης

Στην ανάλυση του κινδύνου προεκτίμησης αποκαλύπτεται ότι και στις τρεις περιπτώσεις μελέτης οι αρχές των χωρών είχαν αξιολογήσει σημάδια ότι θα εκδηλωνόταν ο κίνδυνος . Η χώρα με την πιο σταθερή πολιτική κατάσταση εμφανίζεται η Γαλλία . Το Βέλγιο λόγω της εθνοτικής του σύνθεσης χαρακτηρίζεται κυρίως από εσωτερική αστάθεια . Τέλος , η Τυνησία βρίσκεται σε μια μεταβατική θέση από την απολυταρχία στην Δημοκρατία και γειτνιάζει με την Λιβύη όπου υπάρχουν θύλακες του Ισλαμικού κράτους γι' αυτό και μπορεί να χαρακτηριστεί και ασταθής . Πρακτικά έχει παράγοντες αστάθειας τόσο στο εξωτερικό όσο και στο εσωτερικό.

Στην ανάλυση του Κινδύνου Αξιολόγησης και στις τρεις περιπτώσεις είχαν εκδηλωθεί τρομοκρατικές ενέργειες μικρής σημασίας πριν την εκδήλωση του κύριου τρομοκρατικού χτυπήματος ενώ η μουσουλμανική κοινότητα της Γαλλίας και του Βελγίου είναι ιδιαίτερα πολυπληθείς. Και στις τρεις χώρες έδρασαν παράγοντες του Ισλαμικού Κράτους που προσηλύτιζαν κυρίως νέους .

Στην περίπτωση της αξιολόγησης κινδύνου είχε αναγνωριστεί ο κίνδυνος και στις τρεις περιπτώσεις . Η προβολή εκτίμησης του κινδύνου εμφάνισε ότι στην περίπτωση της Τυνησίας και της Γαλλίας οι επιθέσεις εναντίον τουριστικών στόχων ήταν αναμενόμενες. Καταληκτικά, η εκτίμηση του κινδύνου ήταν ιδιαίτερα υψηλός και για τις τρεις περιπτώσεις. Και στα τρία κράτη η εκτίμηση ενδιαφέροντος ανησυχίας δείχνει ότι προκάλεσε προβληματισμό στις κυβερνήσεις όσο και στους πολίτες τους όμως αποδέχτηκαν εν τέλει τον κίνδυνο.

Στον χαρακτηρισμό και αξιολόγηση των επιθέσεων και τα τρία κράτη παρουσιάστηκαν ανεκτά στην εκδήλωση των επιθέσεων διότι και στις τρεις περιπτώσεις το κράτος κατάφερε να διαχειριστεί τις επιπτώσεις τόσο στο εξωτερικό όσο και στο εσωτερικό.

Στην περίπτωση της Τυνησίας υπήρχε μια παρατεταμένη αστάθεια μετά το τέλος της αραβικής άνοιξης , και οι πολίτες είχαν αντιμετωπίσει και άλλες τρομοκρατικές επιθέσεις γι' αυτό και η κοινωνία ήταν ιδιαίτερα δεκτική στην επίθεση που σημειώθηκε.

Στην περίπτωση της Γαλλίας η επίθεση χαρακτηρίζεται ως η πιο αιματηρή που είχε σημειωθεί από τον Γαλλο-Αλγερινό πόλεμο και προκάλεσε σημαντική αίσθηση στην Γαλλική κοινωνία όμως τελικά η επίθεση μπορεί να χαρακτηριστεί ως ανεκτή καθώς η Γαλλία κατάφερε να αντιμετωπίσει τις επιπτώσεις .

Για το Βέλγιο η τρομοκρατική επίθεση χαρακτηρίζεται ως ανεκτή καθώς υπήρξε εμφανής δυσλειτουργία του κρατικού μηχανισμού ενώ η επίφοβη κοινωνική σύνθεση του Βελγίου παρέμεινε άρρηκτη.

Στο **επίπεδο απειλής** η Γαλλία παρουσιάζεται με σύνθετο κίνδυνο καθώς οι επιπτώσεις δεν μπορούν να προκαλέσουν εσωτερική αποσύνθεση ενώ αντίθετα, η Τυνησία και το Βέλγιο παρουσιάζονται με **αβέβαιο** επίπεδο απειλής καθώς η εσωτερική κατάσταση είναι ασταθής .

Στην **διαχείριση της απειλής** και οι τρεις χώρες εφάρμοσαν **στρατηγικές πρόληψης και μείωσης του κινδύνου της επανάληψης των επιθέσεων**. Αντίθετα, οι στρατηγικές που ακολουθήθηκαν για τα μείζονα τρομοκρατικά χτυπήματα χαρακτηρίζονται στην περίπτωση της Τυνησίας και της Γαλλίας ως **προσαρμοστικά με διαθρωτικά μέτρα** σε όλα τα επίπεδα ενώ το Βέλγιο ακολούθησε την **απλή μέθοδο δράσης αντίδρασης** στα γεγονότα.

Η **επικοινωνιακή διαχείριση** και στα τρία κράτη κινήθηκε με στόχευση να ενισχυθεί το αίσθημα ασφαλείας των πληθυσμών τους . Αποτέλεσμα των επιθέσεων ήταν να προκληθεί στη Γαλλία έντονος ευρωσκεπτικισμός , ενώ στην περίπτωση του Βελγίου ενισχύθηκαν οι διασπαστικές τάσεις. Για την Τυνησία πρωταρχική σημασία αποτέλεσε η προστασία του τουριστικού της προϊόντος.

Οι επιθέσεις στόχευαν σε παγκόσμια τουριστικά κέντρα όπου καταφτάνουν εκατομμύρια επισκέπτες όπως του Παρισιού ,των Βρυξελλών και του Πορτ ελ Καντάουι. Και οι τρεις

επιθέσεις που εκδηλώθηκαν ήταν αδιάκριτες κατά των πολιτών . Στην περίπτωση δε της Τυνησίας ήταν μόνο κατά τουριστών.

Η στόχευση στην επίθεση της Τυνησίας αξιολογείται ως ιδιαίτερα σοβαρή καθόσον το σημαντικότερο κομμάτι της οικονομίας το 15% ΑΕΠ στηρίζεται στον τουρισμό. Και μια νέα δημοκρατία χωρίς ισχυρή οικονομική βάση δεν μπορεί να επιβιώσει. Επομένως, η τρομοκρατική επίθεση κατά του δημοφιλούς τουριστικού θέρετρου είχε ως σκοπό την μακροπρόθεσμή κατάρρευση του κράτους.

Οι επιθέσεις στη Γαλλία πραγματοποιήθηκαν ως αντίδραση στη πολεμική εμπλοκή της στην Μέση Ανατολή ,στην καταπίεση των Γάλλων μουσουλμάνων και στον φιλελεύθερο τρόπο ζωής που αντιπροσωπεύει η Γαλλική κοινωνία.

Οι Βρυξέλλες επιλέχθηκαν ως στόχο καθώς εκεί διαβιεί ένα σημαντικό κομμάτι Μουσουλμανικής μειονότητας και έδρασαν ριζοσπαστικά στοιχεία που προσηλύτισαν νέους μαχητές για το ΙΚ ενώ οι επιθέσεις του Παρισιού είχαν οργανωθεί στο έδαφος τους. Επιπλέον, είναι η Ευρωπαϊκή πρωτεύουσα αρά σημαίων και δεικτικός στόχος . Τέλος, πρόκειται για ένα κράτος που για χρόνια δυσλειτουργεί λόγω της διοικητικής και πολιτικής του διαίρεσης.

Διαπιστώνουμε ότι και στις τρεις περιπτώσεις είχαν ληφθεί μέτρα ασφαλείας πριν το κύριο τρομοκρατικό συμβάν, επειδή είχαν προηγηθεί τρομοκρατικά χτυπήματα ήσσονος σημασίας. Όμως παρόλα αυτά δεν ήταν δυνατό να αποτρέψουν τις τρομοκρατικές επιθέσεις.

Τα μέτρα ασφαλείας που λήφθηκαν μετά την εκδήλωση των κύριων τρομοκρατικών επιθέσεων και στις τρεις περιπτώσεις χωρίζονται σε τέσσερις κατηγορίες τα κατασταλτικά, τα προληπτικά, της νομικής αντιμετώπισης και της εξωτερικής θωράκισης των συνόρων .

Αρχικά είναι τα κατασταλτικά μέτρα που μπορούν να χωριστούν σε εντός και εκτός χώρας. Τα εντός απαιτούν την συνδρομή των αρχών ασφαλείας για την άμεση αντιμετώπιση τρομοκρατικών επιθέσεων. Στα εκτός χώρας είναι η υποστήριξη και συμμετοχή σε

πολεμικές επιχειρήσεις. Σημειώνεται η ενεργός στρατιωτική συμμετοχή του Βελγίου και της Γαλλίας στην Μέση Ανατολή κατά του Ισλαμικού κράτους .

Σε αντίθεση με την Τυνησία που επέλεξε την διπλωματική αντίδραση για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας σε παγκόσμιο επίπεδο. Ενώ σε εσωτερικό επίπεδο έκλεισε όλες τις σχολές προσηλυτισμού και έκοψε τις πηγές χρηματοδότησης τους ενώ πραγματοποιώντας πολλαπλές επιχειρήσεις για την σύλληψη ατόμων συνδεδεμένα με την τρομοκρατία σύμφωνα με την Τυνησιακή κυβέρνηση.

Σημειώνεται ότι η πρώτη αντίδραση των κυβερνήσεων και στις τρεις χώρες ήταν η κήρυξη των χωρών τους σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης προκειμένου να ελέγχουν τα επακόλουθα των επιθέσεων και να λειτουργήσουν οι αρχές ασφαλείας σε απρόσκοπτο επιχειρησιακό περιβάλλον.

Σε επίπεδο πρόληψης οι χώρες ενίσχυσαν το αίσθημα ασφαλείας με την χρήση στρατού ιδιαίτερα στα τουριστικά αξιοθέατα . Αυξήθηκε η κρατική χρηματοδότηση στα σώματα ασφαλείας και στις τρεις χώρες και ιδιαίτερα η Γαλλία προγραμματίζει την πρόσληψη μεγάλου αριθμού στελεχών . Το δε Βέλγιο αποφάσισε την δημιουργία ειδικής ομάδας αντίδρασης 1600 ατόμων.

Η νομική αντιμετώπιση της τρομοκρατίας στις τρεις χώρες είχε διαφορετική κατάληξη .Η Τυνησία εισήγαγε νόμους που τιμωρούσαν τους τρομοκράτες με θανατικές ποινές. Η Γαλλία εισήγαγε νομοθεσία αυστηρότερη κατά της τρομοκρατίας και έγιναν προσπάθειες για την αφαίρεση της Γαλλικής υπηκοότητας των τρομοκρατών . Το Βέλγιο δεν μπόρεσε να εισαγάγει καμία νομοθεσία που να μπορεί να βελτιώσει το επίπεδο ασφάλειας των πολιτών εξαιτίας της πολιτικής του κατάστασης.

Η εξωτερική θωράκιση των συνόρων αποτέλεσε ένα από τα πιο αμφιλεγόμενα ζητήματα και για τις τρεις χώρες . Η Τυνησία αντιμετωπίζει το μεγαλύτερο πρόβλημα καθώς γειτνιάζει με την Λιβύη όπου υπάρχουν εκπαιδευόμενοι και δρουν οι μαχητές του Ισλαμικού κράτους. Γι' αυτό και στους άμεσους σχεδιασμούς είναι η κατασκευή φράκτη υψηλής τεχνολογίας για την απαγόρευση διέλευσης των ξένων μαχητών. Επίσης, απαγορεύεται η έξοδος από την χώρα προς την Λιβύη ,το Ιράκ και τη Συρία.

Η Γαλλία αποφάσισε την επαναφορά των διασυνοριακών ελέγχων και την προσωρινή αναστολή της συνθήκης του «SCHENGEN». Όμως η πλήρης εφαρμογή του δεν ήταν δυνατή λόγω μειωμένου προσωπικού. Το Βέλγιο από την πλευρά του είχε είδη επαναφέρει τους διασυνοριακούς ελέγχους στα σύνορα με την Γαλλία πριν την τρομοκρατική επίθεση στις 22 Μαρτίου 2016.

Ένα συνεκτικό στοιχείο και των τριών χωρών αποτελεί ο μεγάλος αριθμός των πολιτών τους που μετέβηκε στο Ισλαμικό Κράτος. Σημειώνεται ότι και στις τρεις περιπτώσεις τις επιθέσεις εκτέλεσαν υπήκοοί των χωρών τους που είχαν πολεμική εμπειρία από τις μάχες στο Ισλαμικό κράτος.

Καταληκτικά και οι τρεις χώρες είχαν από πριν ιδιαίτερα υψηλό κίνδυνο να δεχτούν περαιτέρω τρομοκρατικές επιθέσεις καθόσον οι πολιτικές που ακολουθηθήκαν στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό πεδίο απεδείχθησαν ανεπαρκείς. Εμφανίζεται όμως η Τυνησία ως η χώρα που επέβαλε τα πιο αυστηρά και αποτελεσματικά μέτρα σε όλα τα επίπεδα. Πιθανώς, διότι βρίσκεται σε κίνδυνο η πολιτική ύπαρξη του.

Ένα κομμάτι που συνδέει και τις τρεις χώρες είναι ότι αποτελούν παγκόσμιους τουριστικούς προορισμούς. Η Γαλλία αποτελεί τον μεγαλύτερο παγκόσμιο τουριστικό προορισμό, η Τυνησία στηρίζει το μεγαλύτερο κομμάτι της οικονομίας της στον τουριστικό τομέα ενώ το Βέλγιο αποτελεί προορισμό λόγω των κεντρικών γραφείων υπηρεσιών αλλά και οργανισμών. Σε αμφότερες περιπτώσεις ο επιθέσεις θα μπορούσαν να προκαλέσουν πολύ ισχυρό πλήγμα στο τουριστικό τους προϊόν.

Μετά τις επιθέσεις στο Παρίσι εμφανίστηκε το φαινόμενο της διάχυσης της επισκεψιμότητας τουριστών σε Ευρωπαϊκές χώρες. Το Βερολίνο εμφάνισε στο μετέπειτα διάστημα 50% μείωση στις συνηθισμένες κατ' έτος κρατήσεις (Mindock, 2016). Εν τέλει παίρνοντας το παράδειγμα του Λονδίνου όπου δέχτηκε τρομοκρατική επίθεση το 2005 θα μπορούσαμε να επισημάνουμε ότι οι συνέπειες ήταν βραχυχρόνιες ως προς τη μείωση της τουριστικής κίνησης έπειτα όμως επανεμφάνισε την συνηθισμένη κίνηση (Mindock, 2016).

Στους πίνακες που ακολουθούν γίνεται μια απλουστευμένη ανάλυση των συμπερασμάτων όπου κάθε χώρα αξιολογείται με τρία αποτελέσματα.

Πίνακας 5.1
Πλαίσιο IRGC

	ΠΡΟΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΙΝΔΥΝΟΥ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΕΙΛΗΣ	ΔΙΑΧΕΙΡΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΕΙΛΗΣ	ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΗΣΗ
ΤΥΝΗΣΙΑ	1	1	1	1	1
ΓΑΛΛΙΑ	1	1	1	2	1
ΒΕΛΓΙΟ	1	2	2	1	2

Ο πίνακας λειτουργεί ως έξης: 1=Καλή ,2= Μέτρια ,3=Κακή

Πίνακας 5.2

Βαθμολόγηση χαρακτηριστικών κάθε χώρας

	ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑ	ΕΔΑΦΙΚΗ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑ	ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΠΟΔΟΧΗ	ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ ΣΤΗΝ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΣΗ
ΤΥΝΗΣΙΑ	2	2	2	1	1
ΓΑΛΛΙΑ	1	1	1	2	1
ΒΕΛΓΙΟ	3	2	2	2	2

Ο πίνακας λειτουργεί ως έξης: 1=Καλή ,2= Μέτρια ,3=Κακή

5.2 Συμπεράσματα για την Ελλάδα

Η Ελληνική Δημοκρατία βρίσκεται στο νοτιοανατολικό τμήμα της Ευρώπης και από το 2010 βρίσκεται σε παρατεταμένη οικονομική κρίση . Η ύφεση έχει οδηγήσει στην μείωση του βιοτικού επιπέδου του πληθυσμού και στην τρομακτική αύξηση της ανεργίας. Επίσης ,χιλιάδες άτομα φεύγουν για το εξωτερικό προκειμένου να βρουν εργασία .Παρόλα αυτά η κοινωνική σύνθεση του πληθυσμού παραμένει ακόμα σταθερή .

Από την εποχή της κρίσης υπήρξαν αλληπάλληλες εκλογικές αναμετρήσεις δίχως να επέλθει η επιθυμητή πολιτική σταθερότητα ώστε να ψηφιστούν και να εφαρμοστούν τα αναγκαία μέτρα για την ανάπτυξη της οικονομίας. Παρόλα αυτά το ιδιαίτερα ανθεκτικό σύνταγμα που διαθέτει καθώς και η ενισχυμένη αναλογική οδηγούν στον σχηματισμό σταθερών και πλειοψηφικών κυβερνήσεων.

Η Ελληνική δημοκρατία ως τώρα δεν είχε δεχτεί τρομοκρατική επίθεση από κάποιον εξωτερικό παράγοντα. Όμως η ύπαρξη εγχώριων τρομοκρατικών οργανώσεων δημιουργεί προβληματισμό καθόσον επανεμφανίζονται τρομοκρατικές οργανώσεις με σκοπό την ανατροπή τη πολιτικής κατάστασης.

Η Ελλάδα δεν συμμετέχει σε επιχειρήσεις κατά του Ισλαμικού Κράτους καθώς επίσης η πολιτική κατεύθυνση από όλες στις κυβερνήσεις μετά την εμπλοκή στον πόλεμο της Κορέας του 1950-1953 είναι η αποφυγή της άμεσης συμμετοχής σε πολεμικές επιχειρήσεις. Συμμετέχει φυσικά ως μέλος του ΝΑΤΟ και της ΕΕ κυρίως σε ειρηνευτικές και υποστηρικτικές αποστολές.

Ενώ το 2015 υπήρξε διαμετακομιστική χώρα για εκατομμύρια πρόσφυγες που ήρθαν από την περιοχή της Συρίας προκειμένου να μετακινηθούν προς την δυτική Ευρώπη .Η Ελλάδα έχει δημιουργήσει ισχυρό ανθρωποκεντρικό προφίλ παγκοσμίως και ιδιαίτερα με την πολιτική που ακολούθησε σε αυτό το θέμα . Όπου δεν αποτέλεσε εμπόδιο στο πέρασμα τους και συνέδραμε στην ομαλή τους μετάβαση σε άλλες χώρες. Όταν δε έκλεισε η βαλκανική οδός για τους πρόσφυγες έφτιαξε δομές για την φιλοξενία τους σε όλη την επικράτεια .

Οι τρεις χώρες που μελετήθηκαν δρούσαν ριζοσπαστικές οργανώσεις που προσηλύτιζαν κυρίως νέους για να ενταχθούν στο Ισλαμικό κράτος. Αντίθετα στην Ελληνική επικράτεια δεν έχουν εμφανιστεί στοιχεία που να αποδεικνύουν την ύπαρξη ριζοσπαστικών στοιχείων ως τώρα (Ντόκος, 2016). Όμως λόγω της εισροής αυξανόμενου αριθμού προσφύγων και μεταναστών, όσο και της συνεχιζόμενης οικονομικής και ευρύτερης κρίσης (που, ειρήσθω εν παρόδω, συνεχίζει να προκαλεί φαινόμενα ριζοσπαστικοποίησης στη μη μουσουλμανική νεολαία της χώρας) που δυσχεραίνει σημαντικά την υποδοχή, φιλοξενία και ένταξη των νέων προσφυγικών και μεταναστευτικών ομάδων (Ντόκος, 2016).

Η αναγκαστική παραμονή των ανθρώπων αυτών στην Ελλάδα όχι μόνο θα προκαλέσει προβλήματα εγκληματικότητας (δράση διακινητών, μικρο-παραβατικότητα, πορνεία), αλλά και σε συνδυασμό με τις κατά κανόνα κακές συνθήκες διαβίωσης και τη γενικότερη δυσκολία ένταξης μπορεί να οδηγήσει σε ριζοσπαστικοποίηση μικρού αριθμού νέων

ανθρώπων και σε πράξεις βίας όπως αυτές που βίωσαν πρόσφατα άλλες ευρωπαϊκές χώρες (Ντόκος, 2016).

Επίσης στην μεταναστευτική της πολιτική έχει αρκετά ήπια νομοθεσία όπου αρκετοί μετανάστες δύνανται να παραμείνουν στην Ελλάδα έπειτα από κάποιες προϋποθέσεις ,πάντα όμως έχοντας ως βάση την Ευρωπαϊκή νομοθεσία. Οι δε ποινές είναι κυρίως διοικητικές και αφορούν την διαδικασία της απέλασης.

Στο πεδίο της εξωτερικής πολιτικής η Ελλάδα έχει πολύ καλές σχέσεις με τον αραβικό κόσμο και ιδιαίτερα από την εποχή των κυβερνήσεων του Ανδρέα Παπανδρέου είχαν αναπτυχθεί φιλικές σχέσεις με τους κράτη και έθνη της Μέσης Ανατολής.

Η Ελλάδα εφαρμόζει πολιτικές ιδιαίτερα φιλικές προς τους Μουσουλμάνους που ζουν στην Θράκη όπου γίνονται προσπάθειες αφομοίωσης τους με ήπιο τρόπο. Επίσης και οι μετανάστες που καταφτάνουν από το εξωτερικό δεν καταπιέζονται και έχουν δικαίωμα άσκησης των θρησκευτικών τους πεποιθήσεων .Τέλος, δεν υπάρχει νομοθεσία η οποία περιορίζει την συμπεριφορά ή την ενδυμασία των θρησκευτικών τους πιστεύω.

Όπως παρατηρήθηκε και στις περιπτώσεις που μελετήθηκαν , ο τουρισμός είναι βασικό κομμάτι της οικονομίας των χωρών . Η Ελλάδα έχει ως κύρια πηγή εσόδων τον τουρισμό και θεωρείται παγκοσμίως τουριστικός προορισμός για την πολιτιστική της κληρονομία και τη φυσική της ομορφιά . Με βάση έκθεση της Τράπεζας της Ελλάδας τα έσοδα από τον τουρισμό έφτασαν 14,2 δισεκατομμύρια Ευρώ με τις αφίξεις το 2015 να διαμορφώνονται στους 23,6 εκατομμύρια επισκέπτες (Κουσουνής, 2016). Γι' αυτό και πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στην διαχείριση της εικόνας της χώρας σε επικοινωνιακό επίπεδο κυρίως στο εξωτερικό όσον αφορά τα θέματα ασφαλείας.

Η επίσημη εξωτερική πολιτική θεωρείται προς όλες τις χώρες συνεργατική και ειρηνική . Οι αντιπαραθέσεις αφορούν κυρίως τις γειτονικές χώρες σε θέματα εξωτερικής πολιτικής με κορυφαίο το ζήτημα του Κυπριακού. Αυτή η φιλική στάση υπαγορεύεται και από την πολιτική της χώρας ως χώρα τουριστική .

Σε κάθε περίπτωση, για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας και της ριζοσπαστικοποίησης απαιτείται μια πολυεπίπεδη στρατηγική, που θα περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων,

αποτελεσματικότερη συνεργασία με άλλα κράτη και οργανισμούς, βελτίωση της εκπαίδευσης των υπηρεσιών ασφαλείας, έγκαιρη ετοιμασία μιας πολιτικής πρόληψης της ριζοσπαστικοποίησης και, κυρίως, μια στρατηγική εσωτερικής ασφαλείας (Ντόκος, 2016).

Συμπερασματικά, η Ελλάδα με την σημερινή της πολιτική στο εσωτερικό και στο εξωτερικό πεδίο δεν εμφανίζει αξιόλογες πιθανότητες να δεχτεί τρομοκρατική επίθεση βάσει των διδαγμάτων και συμπερασμάτων που υπήρξαν από τις μελέτες περιπτώσεων που αξιολογήθηκαν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Aussilloux, Le Hir. (2016). *Les conséquences économiques d'un abandon*. La Note d'Analyse, France Stratégie, 39.

Alan Krueger and Jitka Maecckova. (2000). Education Poverty and Terrorism. Is there a casual Connection? *Journal of Economic* 17, σσ. 119-144.

BBC. (2015, 12 9). *BBC*. Ανάκτηση 7 25, 2016, από BBC: <http://www.bbc.com/news/world-europe-34818994>

Christian Lequesne. (2016, Ιούνιος 15). French foreign and security challenges after the Paris terrorist attacks. *Contemporary Security Policy*, σσ. 306-318.

Christian Lequesne. (2008). *La France dans la nouvelle Europe. Assumer le changement*. PARIS: Presses de Sciences Po.

Clark Mindock. (2016). Belgium Tourism Economy 2016: After Brussels Terror Attacks, Will City Struggle To Draw Tourists? *INTERNATIONAL BUSINESS TIMES*.

Dailymail. (2015, 8 21). *Mail online*. Ανάκτηση 6 6, 2016, από Mail online: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-3206426/U-S-Marines-armed-gunman-onboard-high-speed-train-Amsterdam-Paris.html>

Daveed Gartenstein-Ross, Bridget Moreng. (2015, Οκτωβρίου 22). Tunisian Jihadism after the Sousse Massacre. *Ctcsentinel*, σσ. 14-18.

Deutsche Welle. (2015, 9 24). *Deutsche Welle*. Ανάκτηση 8 30, 2016, από dw.com: <https://web.archive.org/web/20140929184807/http://arabia.msn.com:80/news/middle-east/4185906/battling-dutch-belgium-prepare-send-f/>

Enikos.gr. (2016, 9 9). *enikos.gr*. Ανάκτηση 9 9, 2016, από enikos.gr: <http://www.enikos.gr/international/407992,H-antitromokratikh-8a-analavei-th-fylaxh-twn-pyrhnikwn-ergostasiwn-toy-Belgiyoy.html>

France diplomatie. (2013, 10). *france diplomatie*. Ανάκτηση 5 5, 2016, από france diplomatie: <http://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/economic-diplomacy-foreign-trade/facts-about-france/one-figure-one-fact/article/france-the-world-s-leading-tourist>

France24. (2015, 8 21). *france24*. Ανάκτηση 5 6, 2016, από france24: <http://www.france24.com/en/20150821-france-set-record-number-tourists-2015-business-economy-paris>

International Risk Governance Council . (2016, Ιούλιος 25). *International Risk Governance Council* . Ανάκτηση από International Risk Governance Council : <https://www.irgc.org/>

International Risk Governance Council (IRGC). (2016, 7 19). *Improving Governance of Systemic Risks*. Ανάκτηση από International Risk Governance Council : <https://www.irgc.org/>

Jeremy Armstrong, Dan Warburton. (2015, 7 1). *Tunisia attack: Picture of ISIS gunman Seifedine Rezgui shows the devastating bomb he planned to set off*. Ανάκτηση 3 2016, 30, από <http://www.mirror.co.uk/news/world-news/tunisia-attack-picture-isis-gunman-5980088>

John Lichfield. (2016, 3 22). *Independent*. Ανάκτηση 5 5, 2016, από INDEPEDENT: <http://www.independent.co.uk/voices/the-brussels-attacks-are-more-about-the-failures-of-belgium-than-a-global-isis-plot-a6945761.html>

Laurens Cerulus. (2016, Απρίλιος 8). *Belgium's clawless terror hawk*. Ανάκτηση Ιούλιος 30, 2016, από Politico: <http://www.politico.eu/article/jan-jambon-security-interior-affairs-belgium-reaction-terror-attacks-brussels-minister/>

Left.gr. (2015, 11 25). *Left.gr*. Ανάκτηση 9 1, 2016, από Left.gr: <http://left.gr/news/mparaz-ekrixeon-kai-epitheseon-sto-parisi-dekades-nekroi-kai-traymaties-foto-vinteo>

Marc Hooghe. (2016, 5 27). *Politico*. Ανάκτηση 7 30, 2016, από Politico: Belgium's absent national identity comes at a price

Mike Roco, Ortwin Renn. (2006). *Chapter 13: Nanotechnology Risk Governance*. GENEVA: IRGC.

Mehmet Ugur. (2015). *The Paris attack: People are made to pay for disastrous government policies*. Greenwich : University of Greenwich .

Parisinfo. (2016, 9 1). *Parisinfo*. Ανάκτηση 9 1, 2016, από Parisinfo: <http://press.parisinfo.com/key-figures/key-figures/tourism-in-paris-key-figures-2015>

Pieter Van Ostaeyen. (2016, 6 16). *Combating Terrorism Center*. Ανάκτηση 6 20, 2016, από CTC Sentinl: <https://www.ctc.usma.edu/posts/belgian-radical-networks-and-the-road-to-the-brussels-attacks>

Real. (2014, 10 30). *Real.gr*. Ανάκτηση 6 6, 2016, από Real.gr: Τυνησία: Οι αντι-ισλαμιστές κέρδισαν στις εκλογές

Serina Sendhu. (2015, 3 23). *Independent*. Ανάκτηση 5 15, 2016, από Independent: <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/brussels-attacks-what-happened-everything-we-know-on-wednesday-a6947346.html>

The Economist. (2015, 11 13). *The Economist*. Ανάκτηση 5 5, 2016, από The Economist: <http://www.economist.com/news/europe/21678508-least-forty-are-dead-others-are-held-hostage-french-security-services-had-warned-attack-might-be>

The Economist. (2015, 11 21). *The Economist*. Ανάκτηση 4 10, 2016, από The Economist: <http://www.economist.com/news/briefing/21678841-first-four-articles-about-islamic-state-murders-paris-and-their-aftermath-we>

The Guardian. (2016). *The Guardian*. Ανάκτηση 6 6, 2016, από theguardian: <https://www.theguardian.com/news/datablog/2011/jan/28/muslim-population-country-projection-2030#data>

The newsbomb. (2016, 7 17). *The newsbomb*. Ανάκτηση 7 25, 2016, από The newsbomb: <http://www.newsbomb.gr/kosmos/news/story/713815/h-apolyti-friki-sto-mpataklan-thymata-viasmena-me-ta-matia-vgalmena-kai-toys-orxeis-sto-stoma>

The Telegraph. (2015, 1 7). *The Telegraph*. Ανάκτηση 4 4, 2016, από The Telegraph:
<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/france/11331902/Charlie-Hebdo-attack-Frances-worst-terrorist-attack-in-a-generation-leaves-12-dead.html>

Traveller24. (2016, 4 10). *Traveller24*. Ανάκτηση 5 15, 2016, από Traveller24:
<http://traveller24.news24.com/News/france-tourism-numbers-rise-in-2015-despite-paris-attacks-20160410>

USIP. (2016, Ιούλιος 5). *United States Institute of Peace*. Ανάκτηση από United States Institute of Peace : <https://www.usip.org/sites/default/files/terrorism.pdf>

Αθανάσιος Ντόκος, *Η Καθημερινή*. Ανάκτηση 9 30, 2016, από kathimerini.gr:
<http://www.kathimerini.gr/872071/opinion/epikairothta/politikh/yparxei-kindynos-rizospastikopoihshs-sthn-ellada>

Γεώργιος Μπαμπινιώτης. (2005). Λεξικό της Νεάς Ελληνικής Γλώσσας . Κέντρο Λεξικολογίας.

Εύη Κιόρρη. (2015, 11 18). *news247*. Ανάκτηση 7 26, 2016, από news247.gr:
<http://news247.gr/eidiseis/kosmos/news/giati-to-velgio-apotelei-polo-elkshs-gia-toys-tzixantistes.3775369.html>

Ναυτεμπορική . (2016, 7 7). *Naftemporiki*. Ανάκτηση 7 30, 2016, από Naftemporiki:
<http://www.naftemporiki.gr/story/1125442/belgio-ekthesi-tis-boulis-askei-kritiki-sti-diaxeirisi-tis-tromokratikis-epithesis>

Στάθης Κουσουνής. (2016, 2 28). *Η Καθημερινή*. Ανάκτηση 9 1, 2016, από kathimerini.gr:
<http://www.kathimerini.gr/850536/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/sta-142-dis-eyrw-ta-esoda-apo-ton-toyrismo-to-2015>

Το Βήμα. (2014, 6 1). *Το Βήμα*. Ανάκτηση 4 4, 2016, από Το Βήμα:
<http://www.tovima.gr/world/article/?aid=602036>

Το Βήμα. (2015, 2 2). *Το Βήμα*. Ανάκτηση 6 6, 2016, από Το Βήμα:
<http://www.tovima.gr/world/article/?aid=673104>

Το Πρώτο Θέμα. (2016, 2 23). *Πρώτο Θέμα*. Ανάκτηση 8 22, 2016, από Πρώτο Θέμα.gr:
<http://www.protothema.gr/world/article/555791/to-velgio-anastelei-tin-sengen-kai-epanaferei-tous-eleghous-sta-sunora-me-tin-gallia/>